

D

50

AZ ORSZ. M. KIR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

ÉS A VELE ÜGYKEZELÉS TEKINTETÉBEN
EGYBEKAPCSOLT FESTÉSZETI ÉS SZOBRÁSZATI
MESTERISKOLÁK ÉS A NŐI FESTŐISKOLA

ÉVKÖNYVE

AZ

1914—1915.

TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE:

VÁRDAI SZILÁRD

IGAZGATÓ-TANÁR.

BUDAPESTEN,
IFJ. KELLNER ERNŐ KÖNYVNYOMDÁJA
1915.

ORSZ. M. KIR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI
FŐISKOLA

ORSZ. MAGY. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

Budapest, VI. kerület, Andrásy-út 71. szám.

I.

AZ ÉV TÖRTÉNETÉBŐL.

Minthogy főiskolánk összes helyiségei — úgy az Andrásy-úton, mint a Bajza-utczában — közvetlen a háború kitörése után hadi célokra voltak kiszemelve s azután sebesült katonák részére tényleg hadi kórházakká alakították át, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr m. évi augusztus hó 31-én 115.391/III. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy az 1914/15 iskolai év a rajztanár-, tanító- és tanítónőjelöltekre nézve egy 7 hónapig tartó tanfolyam s külön készítendő tanterv szerint 1915. évi január hó elején kezdődjék s minden szünet nélkül és a szorgalmi időnek egy hónappal való meghosszabbításával, július hónapban végződjen.

Eszerint a rendkívüli viszonyok folyamakép a rendes tanítás az 1914/15. iskolai évben f. évi január hó 4-én vette kezdetét és tartott — beleértve az évváró vizsgálatokat is — július hó 27-ig. Ez azonban nem történt a rajztanár-, illetve a rajztanító- és tanítónőképzés kárával, mert az egész évi tananyag előadatott, azt a növendékeknek módjukban volt elsajátítani, de természetesen a rövidebb idő tekintetbevételével csakis minden idő szigorú felhasználásával s úgy a tanárok, mint a növendékek részéről a legnagyobb erőmegfeszítéssel.

A Főiskola összes épületei még januárban is, sőt még most is hadi kórházak céljaira lévén lefoglalva, az előadásokat más állami épületekben s bérelt műtermekben tartottuk meg, aminek sajnós, de kikerülhetetlen következménye volt, a növendékeknek és a tanároknak egyik intézetből a másikba való vándorlása.

Főleg ez a körülmény birta arra érdemes tudósunkat PASTEINER GYULA dr. tudományegyetemi nyilv. rendes tanárt, aki a művészetek történetét a Képzőművészeti Főiskolán teljes 26 éven át előadta, hogy megbízatása alól felmentését kérje.

Bár az igazgatóság mindent elkövetett, hogy az érdekes férfiút főiskolánknak továbbra is megnyerje, fáradozása szilárd elhatározásán hajótörést szenvedett s így sajnálattal kellett megválnunk az intézetünknel sok éven át, mindig odaadó buzgalommal működött tanférfiútól. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ez alkalomból PASTEINER GYULA dr.-nak — aki egyetemi katedráját továbbra is megtartotta — főiskolai buzgó s eredményekben gazdag működéseért köszönetét és elismerését nyilvánította, a művészetek történetének előadásával pedig megosztva, 1914. évi december hó 31-én 169.508/III. sz. a. kelt rendeletével LYKA KÁROLY-t és HEKLER ANTAL dr.-t bizta meg.

HEKLER ANTAL dr. budapesti tudományegyetemi m. tanár és szépművészeti múzeumi őr, aki múzeális tevékenysége mellett állandóan irodalmilag is működik. Az államtudományi doktorátus letévése után az 1905. és 1906. évet a párisi és müncheni egyetemen töltötte. A doktori fokot a classica archaeológiából Münchenben nyerte el 1906 őszén. Időközben kinevezték a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba segédfogalmazóvá, majd 1907 novemberében a Nemzeti Múzeum régiségtárához segédőrré. 1911-ben a budapesti egyetem filozófiai karán a classica archaeológiából magántanárrá képesítették. 1914-ben őrré kinevezetvén, megbízást kapott a Szépművészeti Múzeum antik-plasztikai osztályának vezetésére, hol ezóta működik.

Két önállóan megjelent könyve: Römische weibliche Gewandstatuen, Münchenben 1909 és Bildniskunst der Griechen und Römer, Stuttgart 1912. (Ez utóbbi angol, francia és utóbb magyar nyelven is megjelent.) Emellett a hazai és külföldi szakfolyóiratokban számos nagyobb-kisebb dolgozatot tett közzé. Munkássága elismeréseül az osztrák archaeologiai intézet 1912-ben, a berlini német archaeologiai intézet pedig 1914-ben levelező tagjai sorába választotta.

LYKA KÁROLY ismert művészettörténet író, a „Művészet“ folyóirat szerkesztője. Széleskörű műveltsége, úgy az antik, mint a modern festészet alapos ismerője, alkalmassá tették az eléje tűzött feladat megoldására, melyre épp úgy, mint HEKLER kollégája óraadói minőségben örömmel s egész lelkesedéssel vállalkozott.

A miniszter úr eme kettős megbízatása lehetővé fogja tenni, hogy a művészetek történetének előadásánál jövőben HEKLER ANTAL dr. tanár úr következő fejtegetése figyelembe vétessék:

„A művészettörténet előadásának a Képzőművészeti Főiskolán

— épp úgy mint a többi tantárgy tanításának — alkalmazkodnia kell az intézet hivatásához, mely egyfelől művésznövendékek, másfelől rajztanárok és rajztanítók nevelésében és előkészítésében áll. A cél, melyet a művészettörténet tanításával a művésznövendékeknél és rajztanároknál elérni kívánunk, nem egészen ugyanaz, de az eszközök és a módszer összeesnek.

A leendő művészek számára a művészettörténet, mint száraz adatok és ismeretek sorozata, meddő és értéktelen időtöltés. Fontos szerepet tölt be ellenben akkor, ha a múlt kimagasló emlékeinek szemléltetése és művészi tartalmuk beható vizsgálása révén termékenyítő művészi élményeket közvetít, ha a látszólag legmerészebb és legönkényesebb művészegyéniségek oeuvre-jének szerves történeti kapcsolatban való bemutatása és megértése által, szinte öntudatlanul a tradíciónak, a múltnak tiszteletét oltja a lelkekbe s ha a művészi teremtő elvekben megnyilatkozó törvényszerűségek megösmertetése és jelentőségük megmagyarázása révén forrongó művészelvek részére a tisztulás és magáraismerés iskolájává lesz. Hogy a művészettörténeti oktatás a fejlődő művészekkel szemben ezt a fontos szerepet betölthesse, föltétlenül szükséges, hogy a szemléltetés eszközei gyanánt ne csak vetített képeket és reprodukciókat használjon, hanem amennyire múzeumaink anyaga megengedi, a művészi múltunk közöttünk élő, eredeti emlékeit állandóan bevonja.

A rajztanár-, tanító- és tanítónőjelölteknél se minél több emlék adatszerű megismertetése a művészettörténeti oktatás célja. A művészi felfogás és alakításmód történeti változásait, hullámozását kell megismertetnünk és pedig nem az emlékek sokaságának seregszemle módjára való hosszadalmas felvonultatása, hanem néhány jellemzetes, kiváló, messze világító példa beható elemzése által. Az egyes emlékek tárgyalásánál nem a mithológiai, történeti és irodalmi vonatkozások kibogozására kell a fősúlynak esnie, hanem a bennük rejlő művészi tartalom és formai problémák megértetésére. A művészettörténet ilyenformán majd mint művészien látni tanulás egyik nagy fontosságú eszköze illeszkedik belé a Főiskola nevelési programjába. A művészettörténeti oktatás révén a jövő rajztanárok és rajztanítók, illetőleg rajztanítónők megkapják a művészi emlékek történeti és művészi megértésének külső és belső előfeltételeit. Csak így lesznek képesek eljövendő hivatásuk körében a múlt művészi emlékeinek ismertetését a középiskolai ifjúság rendkívüli jelentőségű szemléleti nevelésének kereteibe valóban gyümölcsöző módon be-

illeszteni. Természetes és indokolásra alig szoruló követelmény, hogy a művészi formák szemléleti megértésére ugyanazok a rajztanárok és rajztanítók neveljék az ifjúságot, akik az elemi formák meg-látásának is tanító mesterei voltak. Hiszen a művészettörténetnek elsősorban a szemléleti oktatás egyik legnagyobb erejű eszközének kell lennie. A művészi emlékekben, ha azok egyoldalúlag csak philologiai és történeti illusztrációk gyanánt kerülnek belé a közép-iskolai előadásokba, — mint a múlt eléggé bizonyítja — a szemléleti nevelés számára nincs életadó erő. Ha a művészettöréneti tanítást a középiskolákban rendszeresen a rajztanárookra bizzuk, akkor, miután a művészi fejlődés a nagy történeti átalakításokkal és művelődési áramlásokkal szorosan összefügg, kívánatosnak látszik, a rajztanárok és rajztanítók általános elméleti képzettségének bizonyos fokozása. Ez által a rajztanár helyzete is javul.

A művészettörténeti tanítás a Főiskolán egyformán felöleli az építészet, szobrászat és festészet történetét és pedig az ókori keleti népek emlékeitől kezdve egészen a legújabb korig. A szorosabban vett, történetileg még meg nem ítélt, mozgásban levő jelen művészetének tárgyalása nem lehet feladatunk, egyes, a legmodernebb művészet köréből kiszakított példáknak bizonyos instruktív kapcsolatokban való bemutatásáról viszont nem fogunk lemondani.“

Tekintettel az építészet, szobrászat és festészet egymáshoz való viszonyában és történeti fejlődésében fennálló állandó, szerves és szoros kapcsolatra, a művészettörténet előadói — az eredeti tervtől eltérőleg — az anyagot nem műfajok, hanem korok szerint osztották meg egymás között. HEKLER ANTAL dr. az ókor művészi emlékeinek ösmertetését vállalta el a Kr. u. V. századig, LYKA KÁROLY pedig folytatólag az ókeresztény művészet kialakulásától kezdve egészen a legújabb korig fogja a művészetek történetét előadni.

Habár a rajztanárképző tanárai közül is néhányan hadba vonultak s helyettesítésükről az igazgatóságnak ideiglenesen gondoskodnia kellett, a tanári személyzetben, annak a fennebb említett két új tagjával való kiegészítésén PASTEINER GYULA dr. egyet. tanár úr távozásán kívül más változás nem történt, mert a hadba vonult fiatalabb tanárokat egyrészt a Rajztanárképző, másrészt a Szép-művészeti Akadémia tanári testület idősebb tagjai helyettesítették, illetőleg pótolták s így a rajztanárképzés a rendkívüli súlyos viszonyok mellett sem szenvedett nagyobb hiányt. Ezen körülmény főleg az évvégi vizsgálatoknál tünt ki, melyeknek eredménye igen

kedvezőnek mondható, amennyiben a tanképesítő vizsgálatokra jelentkezett 42 jelölt közül 39 rajztanár-, tanító- és tanítónőjelölt a szakvizsgálatot sikerrel letette s oklevelet nyert.

A tanári testület egyes tagjainak rendkívüli nagy hivatalos elfoglaltsága mellett másirányú, egyrészt művészeti, másrészt rajzpedagógiai eredményes működése sem szünetelt.

A hazai általános irányú rajzoktatás irányítása s a felügyelet sikeres gyakorlása, — úgy a rajztanárképző főiskolai tanári kara, mint a Magyar Rajztanárok és Rajztanítók Országos Egyesülete véleménye szerint — egy Normal-tanmenet készítését tette szükségessé, mely a tanári karnak és a fennebb nevezett Egyesület kiküldötteiből alakított bizottság éveken át tartó szorgos munkálkodásával az 1914—15. iskolai évben teljesen elkészült a rajzi tanmenethez szükséges magyarázó szöveggel együtt s KOVÁCH GÉZA főiskolai tanár, bizottsági tag páratlan munkaképessége, ügybuzgalma és *önzetlen áldozatkészségével*, — melylyel a bizottság összes tagjai *tisztán az ügy iránti lelkesedésből, mindennemű díjazás vagy más ellenérték, haszonról, való lemondással* közreműködtek, — immár a sajtó alól is kikerült.

Ezen a maga nemében egyedül álló rajzpedagógiai úttörő munkát, — melyet a Rajztanárképző Főiskola tanári testülete még 1914. évi február hó 3-án tartott ülésén végleges formájában elfogadott — a Magy. Rajztanárok és Rajztanítók Orsz. Egyesülete (Budapest, VI., Andrássy-út 71. sz.) adta ki és árusítja saját alapja javára, az állami iskolák azonban — addig míg a korlátolt számú készlet tart, — a Normál-tanmenetből egy-egy példányt a Főiskola igazgatóságánál ingyen kaphatnak.

A Normál-tanmenet *előszavából* a következőket emeli ki az igazgatóság :

„Jelen munka az általános irányú középfokú rajzoktatás számára kíván szakszerű tájékozást nyújtani. Betekintést ad a mai rajztanítás anyagába és módszerébe, úgy amint ezek a kialakulás folyamatában mutatkoznak; a kialakulást maga is elősegíteni igyekszik azzal, hogy rendszeres egészbe foglalja az eddigi eredményeket. Mikor mindezekkel a hazai rajzoktatás szolgálatába szegődik, elsősorban a rajzoktatói pályára készülő ifjak módszertani kiképzésében, másodsorban a középfokú

rajzoktatás gyakorlatában, végül ez utóbbinak hivatalos irányításában és ellenőrzésében kíván szolgálatot tenni.

A módszertani kiképzést helyeztük első sorba, mert ezen szakmunkának hatása ebben érvényesülhet legközvetlenebbül. Ismeretes, mily nehézségekkel jár minden tanképesítést nyújtó intézetnél éppen ezen kérdésnek megoldása. Nálunk ezek a nehézségek fokozott mértékben mutatkoznak, mert az Orsz. M. Kir. Rajztanárképző Főiskolának a legkülönbözőbb iskolatípusok igényeire kell tekintettel lenni. A középiskolai rajztanári oklevelet nyert jelölt gimnáziumban, reáliskolában, ipariskolában, felsőbb leányiskolában, polgári iskolában s másutt egyaránt igényt tarthat az alkalmazásra. Lehetőleg széles látkört kell tehát neki megszereznie szakmájában, hogy ezen iskolák bármelyikébe kerülve, helyét megállhassa. Széleskörű szakképzésén túl ismernie kell neki az egyes iskolafajok különleges igényeit, módszertani kiképzésének is ennek megfelelőleg többoldalúnak kell lennie. Hisszük, hogy ezen nehézségek leküzdéséhez hasznos segédeszközt nyernek eme szakkiadványban a rajzoktatói pályára lépők, melyet tehát elsősorban is az ő kezeikbe szántunk

Törekvésünk elsősorban az, hogy a középfokú rajzoktatás nagy körvonalait tegyük számukra szemlélhetőkké; éppen ezért jelen munka az egyes iskolák közötti különbséget egyelőre figyelmen kívül hagyva, a középfokú rajzoktatást összefoglaló képben mutatja be. Ennek megismerése révén szerzik meg a jelöltek az előismereteket az egyes iskolák specziális tanterveinek tanulmányozásához.

A másik nem kevésbé fontos szempont, mely jelen munka közzétételét sürgette, magában a középfokú iskolák rajzoktatásában merült föl.

Művészeti rajzoktatásunk, daczára örvendetes fejlődésének, daczára szakembereink ügybuzgóságának, mely utóbbi számunkra nem egy esetben a legnagyobb nemzetközi kitüntetésekét vívta ki, nem tudta elérni azt az egységességet, melyet az iskolai oktatáson belül minden tantárgynál meg kell követelnünk.

Tanterveink és tantervi utasításaink — illusztrációk hiányában — nem bizonyultak elégségeseknek arra, hogy művészeti rajzoktatásunknak ezt a szükséges egységességét megadják. A tantestületekben egyetlen tag által képviselt művészeti rajzoktatás nélkülözve a kartársi kölcsönhatást, nélkülözve a szakszerű irányítást, sok esetben szinte elkerülhetetlenül esett bele bizonyos egyoldalúságba, szélsőségekbe. Maguk a rajzoktatók egyénekenként és testületileg már sok évvel ezelőtt sürgették az itt szükségesnek mutatkozó intézkedések megtételét és idevágólag javaslatokat is terjesztettek a magas tanügyi kormány elé. Már az 1896-iki II-ik tanügyi kongresszuson hangoztatták a hivatalos ellenőrző rajzkiállításokat, a szakértekezletek szükségességét és sürgették a szakfelügyeletnek, valamely formában való életbe léptetését.

Időközben az egyéni túlhajtások e téren mindinkább éreztették kedvezőtlen hatásukat, olyannyira, hogy már a művészeti rajzoktatás alapkérdéseiben is egymással ellenkező felfogások kezdtek érvényesülni. Mindezek égetően szükségessé tették azt, hogy a művészeti rajzoktatás alapkérdései megvitatás tárgyává tétessenek s ezen megvitatás eredményeként kidomborodó felfogás teljes világossággal állíttassék a tanítás elé.

Ez volt a főcélja a rajzoktatók 1905-iki nagygyűlésének is, mely a művészeti rajzoktatás több

fontos kérdésében elvi jelentőségű határozatokat mondott ki. A tapasztalatok azonban azt mutatták, hogy ennél tovább is kell mennünk és a tanítás részletkérdésére is ki kell terjeszkednünk, ha rajzoktatásunkat a fönnebb említett veszedelemtől meg akarjuk óvni.

Ezen előzmények érlelték meg azt a gondolatot, hogy középfokú rajzoktatásunk valamely központi szervezet alá vonassék. A magas tanügyi kormány bizalma az Orsz. Rajztanárképző Főiskola felé fordult. Az 1912. évi 49.301. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet nyújtott módot arra nézve, hogy a Főiskola rajzoktatásunkban irányító és ellenőrző befolyást gyakorolhasson. Anyaintézetünk tudvalevőleg a legkészségesebb buzgalommal vállalta e megtisztelő bizalmat, de mindjárt is tisztában volt azzal, hogy itt bizonyos előkészítő munkákat kellend elvégeznie. Tisztában volt azzal, hogy addig nem fejthet ki ezen a téren intenzívebb munkát, míg egyes ingadozást mutató kérdésben álláspontját nem fixirozza, míg nem osztatja el a művészeti rajzoktatás célja, módszere, tanulmányi anyaga körül fölmerült félreértéseket.

Célba vétetett egy nagyobb szabású rajzoktatási szakmunkának elkészítése, mely kiterjeszkedve a középfokú rajzoktatás egészére — tehát úgy a művészeti, mint a mértani rajzra — kimerítően tárgyalja az összes idevágó didaktikai kérdéseket és eredeti méretű, hű reprodukciókban félreérthetetlen képét nyújtja a rajzilag feldolgozandó tananyagnak.

Az a nagyon is indokolt kívánság, hogy művészeti rajzoktatásunk mielőbb megkapja a szakszerű irányítást, előtérbe toltá azt a gondolatot, hogy a célba vett nagy szakmunka, valamely szerényebb formában, mielőbb napvilágot lásson. Bizottságunk maga járult ilyértelmű javaslattal a Főiskola elé.

A Rajztanárképző Főiskola tanári kara, tekintettel arra, hogy az általunk javasolt formában iskoláink hamarabb juthatnak a tájékoztatáshoz, de tekintettel arra is, hogy nálunk valamely drágább szakmunka beszerzése is nehézségeket okoz, a műnek kisebb terjedelemben való kiadása mellett döntött. A kívánság az volt, hogy a megjelenendő munka lehetőleg rövidre vont, tömör formában nyujtsa a legszükségesebb tudnivalókat. A bizottság a tanulók által feldolgozandó rajzi anyagnak összeállítására helyezte a súlyt s leginstruktívebbnek vélte tanmenetszerű formában adni ezt az oktatás kezébe.

Így jött létre a jelen műben közrebocsátott *Normál-tanmenet*.

A jelenlegi kiadvány tehát úgy tekinthető, mint ama tervbe vett nagyobb szakműnek bevezetője, mondhatnánk illusztrált tárgymutatója. A nagy kiadvány számára van fönntartva az összes fontosabb kérdéseknek kimerítő tárgyalása; benne az egyes gyakorlatnemek önálló monográfiákban lennének tárgyalandók.

A Normál-tanmenet a középfokú rajzoktatás egészéről kíván képet nyujtani, kiterjeszkedik tehát úgy a művészeti, mint a mértani rajzra. Mindkettőnek rajzi anyagát mutatja be rövidre vont ismertetéssel.

A szigorúan tudományos bázissal bíró mértani rajz anyagában és módszerében meglehetősen kialakultnak tekinthető, a munka tehát itt csak a jelenlegi középfokú oktatás anyagának összegezésére szorítkozik, illetőleg rajzsorozatában kiemeli az elméleti anyagnak azon részleteit, melyek rajzi feldolgozásra különösen ajánlatosak.

A művészeti rajznál, a fönnebb érintett okoknál fogva, a különböző gyakorlatnemeknek rövid jellem-

zése és egyes módszertani kérdéseknek rövid fejtegetése is mellőzhetetlennek mutatkozott. Noha ezek a fejtegetések csak a legszükségesebbre szorítkoznak, ezeknek a Normál-tanmenet rajzgyakorlataival való egybevetése révén, a szakember számára mégis eléggé ki fog domborodni a középfokú művészeti rajzoktatás képe. Rámutat a munka mindebben arra, hogy mely gyakorlatnemek azok, melyek az oktatásban nem mellőzendők; arra, hogy az oktatás egyes fokait mely feladatok jellemezzék; tájékozódást ad a gyakorlatoknak egymáshoz és a rendelkezésre álló időhöz való viszonyáról; példákat hoz a legalkalmasabb rajzi témákból; kitünteti azt, hogy a legfontosabb technikák hol, mikor és milyen terjedelemben nyerjenek alkalmazást stb.

Szükségesnek mutatkozik még azt a viszonyt megvilágítanunk, melyben a Normál-tanmenetnek iskoláink tanterveihez állania kell.

Magától értetődik, hogy a Normál-tanmenet nem sértheti az iskolák hivatalos tanterveit; az oktatásra kizárólag ez utóbbiak lehetnek irányadók. A Normál-tanmenet, mondhatnók, akadémikus tanulmányozása annak a tananyagnak, melyre a hivatalos tantervek kötelező hatállyal bírnak. Feladata rajzoktatóinkat olyan nézőponthoz juttatni, melyről a középfokú rajzoktatás egésze áttekinthető; feladata a különböző tanterveknek fölfogására, magyarázatára szabályozólag befolyjni.

Ilyen értelmezés mellett önként esik el az a föltevés, mintha a Normál-tanmenet az oktatás számára valamilyen sablont akarna megállapítani. Ilyesmiről annál kevésbé lehet szó, mert mint fönnebb is említettük, a Normál-tanmenet nem is helyezkedett az iskolák jelenlegi tantervi kereteire. A Normál-

tanmenet csupán azt a tanulmányi anyagot jelöli meg, melyet az egyes iskolák egészben vagy részben feldolgoznak; ezek rajzi tanterveihez mintegy csak az alaptípust szolgáltatja. Az általa nyújtott forma jelenlegi iskoláink egyikének sem felel meg teljesen, ellenben ezeknek valamennyije változata, részlete emennek; a fennálló különbséget az egyes iskolák jellege, tanterve állapítja meg.

A nagyszámú illetékes tényezők kedvező véleménye alapján azon reményben bocsátjuk tehát közre ezen szakmunkát, hogy általa az iskolai tanításban nem nélkülözhető egységes felfogás kialakulását mozgátjuk elő, hogy ennek révén rajzoktatóink rövidebb úton fognak világosabban kitűzött célok felé törekedni s ügybuzgóságuk egy, a mainál jobban szervezett munkaprogrammba fog kapcsolódni“

A rajzoktatás irányítása és a felügyelet gyakorlására a tanári testület f. évi július hó 28-án tartott értekezletén, két évi időtartamra 5-tagú bizottságot, névszerint: BOSZNAY ISTVÁN, ERDŐSSY BÉLA, HAVRANEK FERENCZ, KOVÁCH GÉZA és NÁDLER RÓBERT főiskolai rendes tanárokat választott meg; e bizottság elnökét, saját kebeléből választja.

A szakfelügyeletet teljesítő bizottság hatásköre kiterjed az ország valamennyi közép-, polgári fiú- és leány-, valamint felsőbb leányiskolák, úgyszintén a polgári és elemi tanító- és tanítónőképző intézetek rajzoktatására. Ezen bizottság feladata az ország egyes rajzoktatóitól növendékmunkák bizonyos sorozatát, mely a tanmenet megítélésére alkalmas, hivatalos úton beszerezni s véleményét, esetleg útbaigazítását közölni, vagy amennyiben szükséges, küldöttje útján a helyszínén megadni.

A beérkezendő rajzokat e bizottság és alkalomszerűleg a Rajztanárképző Főiskola igazgatósága által meghívott szakférfiak vizsgálják meg és munkájuk eredményéről az igazgatóság útján, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak jelentést tesznek.

A középiskolai új tantervnek az *Országos Közoktatásügyi Tanácsban* való tárgyalásánál főiskolánk részéről: HAVRANEK FERENCZ, KOVÁCH GÉZA és NÁDLER RÓBERT tanár urak vettek részt

A Tanács állandó bizottsága kebelébe pedig, az 1911. évi október hó 1-én kezdődött 5 évi időszak hátralevő tartamára: a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 6720/1915. elnöki számú leiratával, az Orsz. Képzőművészeti Főiskola képviselőjében, SZINYEI-MERSE PÁL festőművész urat, a Főiskola igazgatóját rendelte ki.

BOSZNAY ISTVÁN főiskolai tanár a *Carnegie Institute*-tól (Pittsburg) személyes meghívást kapván, részt vett ezen társulat m. év június havában rendezett nemzetközi kiállításán „Folyópartja” című festményével, továbbá a „The American Federation of Arts” (Washington) meghívására műveivel részt vett több amerikai kiállításon.

A *Szépművészeti Múzeumban* az Orsz. Képzőművészeti Társulat által rendezett 1915. évi tavaszi kiállításán BOSZNAY ISTVÁN „November” című festményével a *kis állami arany* éremmel tüntettetett ki.

Az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* választmánya SZINYEY-MERSE PÁL festőművész, választmányi tag, főiskolánk igazgatója, művészi pályafutása félszázados évfordulójának alkalmából a jubileumát ülő *Mester* tiszteletére, ANDRÁSSY GYULA gróf elnöklésével f. évi április hó 15-én az Orsz. Szépművészeti Múzeum palotájában díszülést tartott. A díszülésen a *Társulat* nevében ANDRÁSSY GYULA gróf üdvözölte a jubiláló *Mestert* és méltatta érdemeit, főiskolánk üdvözlését pedig ugyanott BOSZNAY ISTVÁN tanár, választmányi tag tolmácsolta, mely alkalommal ugyancsak az *Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat* SZINYEY-MERSE PÁL festőművész, főiskolai igazgatót örökös tiszteleti tagjává választotta.

A díszülést megelőzőleg JANKOVICH BÉLA dr., vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, ILOSVAY LAJOS államtitkár úr és MAJOVSZKY PÁL dr., miniszteri tanácsos úr kíséretében a jubiláló *Mestert* a *kormány* nevében főiskolai műtermében üdvözölvén, ez alkalommal a miniszter úr kíséretével együtt megsejmelte LUMNICZER JÓZSEF dr. úr, udvari tanácsos, törzsorvos, a hadi kórház parancsnoka, DALNOKI VIKTOR dr. ezredorvos és SZÉCHENYI PÁL gróf osztagparancsnok úr kalauzolásával a Főiskola Andrassy-úti épületében elhelyezett hadi kórházat, melyben mindenre kiterjedő nagy érdeklődése mellett közel két óra hosszat időzött.

Minthogy úgy az Andrassy-úti főépület, mint a Bajza-utcai épületek hadi kórház céljaira el voltak és vannak foglalva s ezeket a helyiségeket előreláthatólag még hosszabb ideig nélkülözni kényszerülünk, gondoskodnunk kellett oly helyiségekről, melyek-

ben a rajztanár-, rajztanító- és rajztanítónőjelöltek oktatását program szerint megkezdhettük, zavartalanul folytathattuk és sikerrel be is fejezhettük. Nevezetesen sikerült a Szépművészeti Múzeumban, a VI. ker. Állami Felsőbb Leányiskola s Leánygimnáziumban, a várbazári Női Festőiskolában, a székesfővárosi Pedagógiai Szemináriumban megfelelő számú és minőségű termeket, a Mezőgazdasági Múzeumban pedig nagy felülvilágított csarnokot kapnunk. Ezekon kívül rendelkezésre állottak a Fehérvári-út 30. sz. a. még a mult évben bérelt műtermek is. Az órarendet természetesen úgy állapítottuk meg, hogy a felsőbb leányiskola és a pedagógiai szeminárium helyiségeit csak akkor vettük igénybe, amikor azokra a tulajdonos intézeteknek szükségük nem volt; ellenben a többi helyiségek egész napon át igénybe voltak véve. A Mezőgazdasági Múzeum igazgatója által igaz magyar vendégszeretettel átengedett helyiségen kívül rendelkezésre állott a növendékek részére még a Múzeum körül szebbnél-szebb festői környezetű védett hely, a szabadban való rajzolás, és festésre, mely alkalmat tanári vezetés mellett különösen nőnövendékeink kedvező időben, a lehetőség szerint ki is használták. Erre vonatkozik ezen *Évkönyv* 17—26. oldalakon közölt, néhány helyszíni részlet fényképfelvétele.

A tanári testületnek f. évi július hó 28-án tartott ülésén hozott azt a határozatát, hogy a rajztanárnőjelöltek részére a geometria, látszattan és építészeti rajz tananyaga redukáltassék s ennek megfelelően velök szemben a követelmények is leszállíttassanak, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi augusztus 21-én 85.184 sz. a. kelt rendeletével jóváhagyta.

Ez a redukció azért történt, hogy a jelzett tárgyaknál elért heti 8—9 óra megtakarítást a rajztanárnőjelöltek a női kézimunka sikeres megtanulására fordíthassák s e tárgyból is teljes mértékben megfelelhessenek a követelményeknek.

Ezen tanterv-változás olyképp fog keresztül vitetni, hogy amint a rajztanár- és rajztanítójelöltek együttes főcsoportban nyerik kiképzésüket — s csak a tanúltakból való beszámolás mértéke más a rajztanár- s más a rajztanítójelöltekre nézve — úgy fognak szintén együttes főcsoportban kiképeztetni a rajztanárnő- és rajztanítónőjelöltek is.

A háború kitörése után nőnövendékeinket a Főiskola igazgatósága felkérte, hogy a hadrakelt katonaságnak télire való kézimunkákat, hósapkákat, csuklómelegítőket stb. készítsenek. Erre kivétel nélkül minden nőnövendékünk készséggel vállalkozott.

A Főiskola növendékei mellett azok hozzátartozói és ismerősei, valamint a főiskolai tanárok női családtagjai is csatlakoztak a segítő munkához. A kiosztott pamut földolgozásában szorgalmatoskodtak és a saját adományaikkal is gyarapították ennek eredményét; sőt még más használati tárgyak, ú. m. fehérnemű, ágynemű, betegápolói szerek, olvasókönyvek, folyóiratok stb. összehordásával igyekeztek a betegek kényelmét gyarapítani.

Emellett — a kezelő orvos urak engedelmével — föl váltva külön uzsonákkal, valamint dohánnyal és cigarettával ajándékozták meg a sebesülteket, legtöbb esetben a személyes kiosztás helyzetében élvezvén ki jótéteményeik örömét. A Főiskola kórházának eme kegyes pártfogói közül némelyek nem csupán esetről-esetre, hanem állandóan gondoskodtak és gondoskodnak mindezideig a betegek jólétéről.

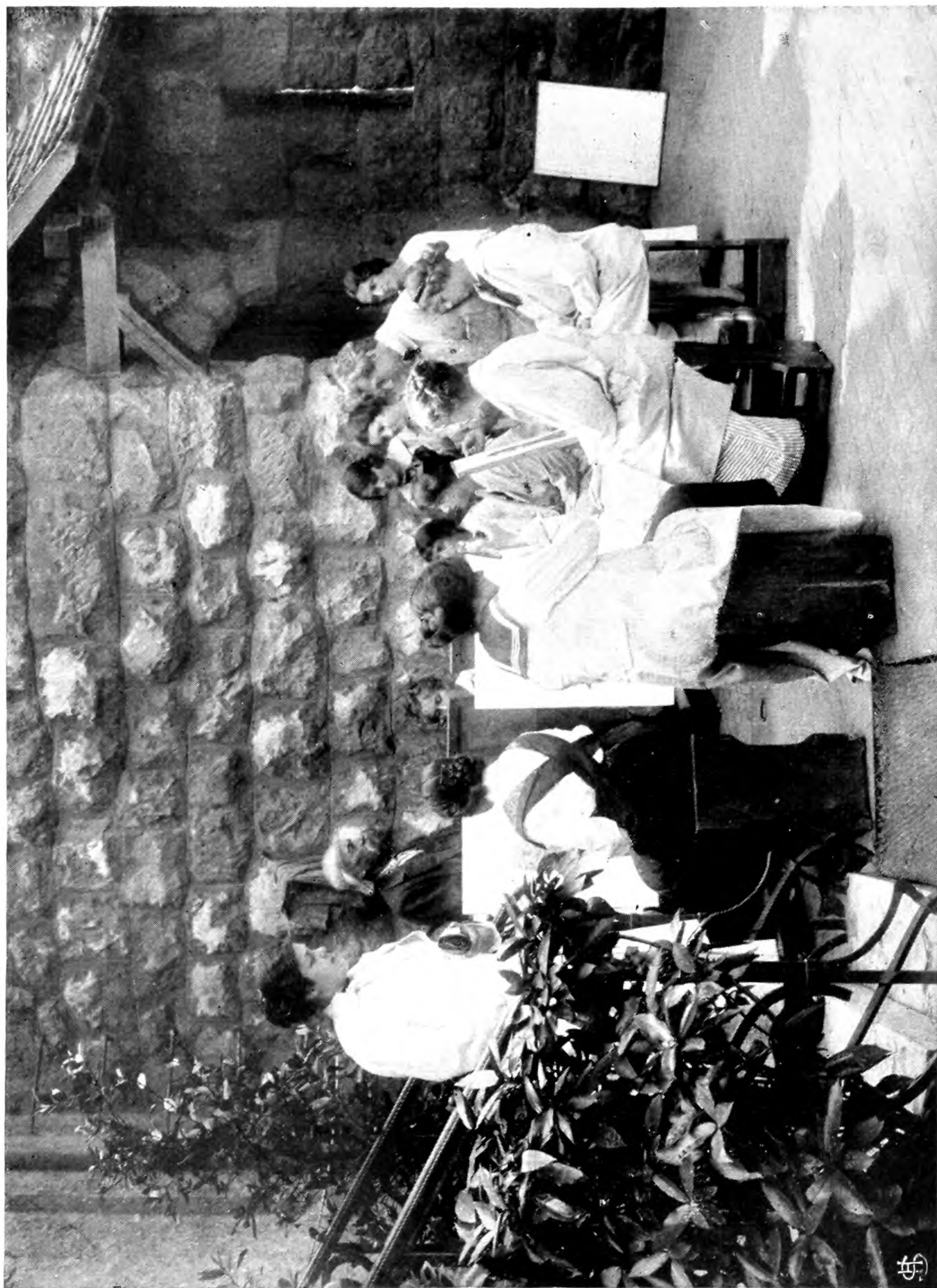
Ezen munkálatok irányítását, szeretetadományok gyűjtését, a kórházból kikerült katonák meleg ruhaneművel részben való ellátását stb., valamint az ú. n. *jótékonysági iroda* vezetését: TARDOS-KRENNER VIKTORNÉ úrnő főiskolai tanár neje készséggel vállalta s egész éven át a legnagyobb dicséretre méltó buzgalommal végezte, amiért az igazgatóság ezen a helyen is, úgy Ő nagyságának, valamint az összes nemeslelkű közreműködőknek a legmelegebb hálás köszönetét fejezi ki.

Kórházi felszereléseket, pénz- és élelmezési adományokat a *Főiskola* igazgatósága nem kezelt, amennyiben azonban ilyenek címére érkeztek, azokat a hadi kórháznak szolgáltatatta be. Ilyen volt pl. a *Főiskola* és a vele ügykezelés tekintetében egybekapcsolt Festészeti és Szobrászati Mesteriskolák épületeiben berendezett hadi kórházak céljaira a „*Pester Lloyd*“ kiadóhivatalának pénztára által posta-utalványon küldött GYÖRGYEI KÁLMÁNNÉ úrnő 500 K-ás, valamint MAJOVSZKY PÁL dr. miniszteri tanácsos úr útján egy ismeretlenül maradni akaró úrnő által a főiskolai hadi kórházban amputált katonák segélyezésére adományozott 250 korona.

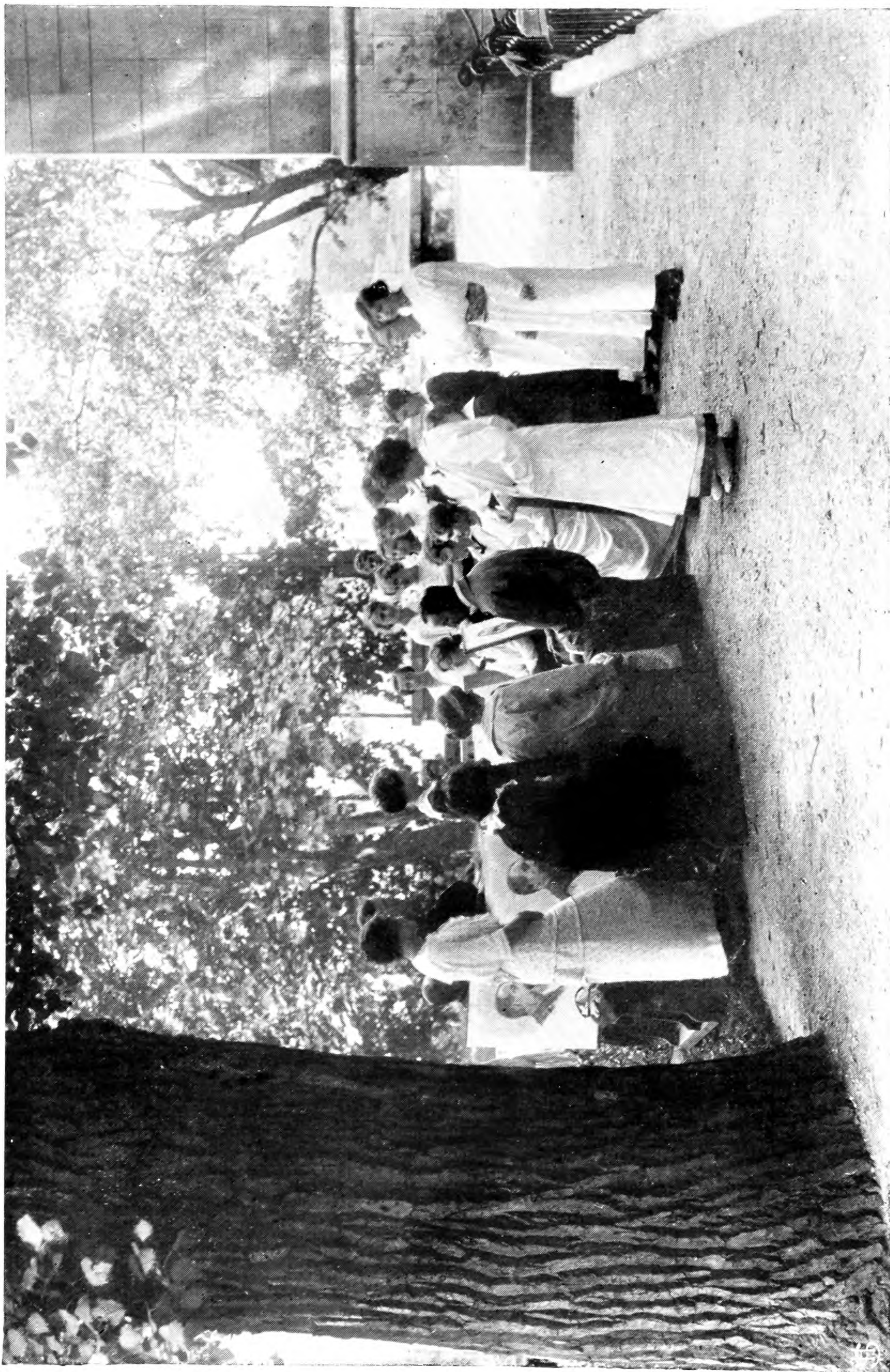
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr Ő nagyméltósága a vezetése alatt álló miniszterium III. ügyosztályának jelentéséből értesülvén arról, hogy INCZÉDY PAULA rajztanárnőjelölt növendékünk az említett ügyosztályban öt hónapon át részt vett a harctéren küzdő katonáinknak meleg ruhával, szeretetadományokkal, karácsonyi ajándékokkal, kórházainknak fehérneművel való ellátására szervezett akcióban és fáradhatatlan lelkes buzgalommal szorgoskodott a katonai ruhaneműek készítéséhez szükségelt min-

Rajztanítónőjelöltek a Mezőgazdasági Múzeum előtt természet után rajzolnak.

Rajztanítónőjelöltek a Mezőgazdasági Múzeum belső udvarán alakrajzi tanulmányokat végeznek.

Részlet a Mezőgazdasági Múzeum környékéről.
Rajztanfőnöjelöltek természet után rajzolnak a szabad ég alatt.

Részlet a Mezőgazdasági Múzeum külső udvaráról.

Balról jobbfelé: 1. BOSZNAY ISTVÁN főisk. tanár, 2. RADISICS GYÖRGY, min. tan., a múzeum igazgatója, 3. főiskolai növendékek.

ták szabása, szétküldése, a beérkező küldemények rendezése, szétosztása és különös ügyességgel a katonák karácsonyi ajándékainak összeállítása körül, — indítva érezte magát, hogy INCZÉDY PAULA úrhölgynek e munkában tanúsított kiváló közreműködéseért elismerését és meleg köszönetét fejezze ki.

Volt és jelenlegi növendékeink közül a katonáknak szánt női kézimunka készítésén kívül, többen az ápolónői tanfolyam végzése mellett, szabad óráikban sebesültek ápolása által is érdemeket szereztek. Itt sem mulaszthatom el az illetőknek önfeláldozó fáradozásukért, a sebesült harcosok hálájukhoz a magam legmelegebb köszönetét is hozzáfűzni annyival is inkább, mert működésük, mely hazafias cselekedet volt, egyúttal növendékeink ügyességéről, használhatóságáról s áldozatkész buzgóságáról is tanúságot tettek. Fájdalom azonban, hogy e nemes intenczióval vállalt idegemésztő önfeláldozás által, egyik volt növendékünk: DÖRRE IDA, székesfővárosi tanítónő, korai, de dicsőséges halálát lelte.

Férfi növendékeink jelentékeny része hadba vonult. Közülük sokan kisebb-nagyobb vitézségi éremmel tüntették ki, vagy legfelsőbb elismerésben részesültek, sokan pedig közülük — fájdalom — megsebesültek, fogságba estek, eltűntek, vagy a csatatéren elvéreztek. Mivel pedig, minden kétséget kizáró, megbízható adatok hiányában teljes névsoruk most úgy sem közölhető, ezért, ezen volt növendékeinkről, kik a haza védelmében érdemeket szereztek, megsebesültek vagy hősi halált haltak, csak a békekötés után megjelenő legközelebbi Évkönyvünkben fogunk megemlékezni.

Tekintettel azokra a hadügyi rendelkezésekre, melyek szerint az 1891., 1895. és 1896. években született egyének, akik között a művészeti iskolák növendékei is vannak, népfölkelési bemutatószemlére állítottak, e növendékek részére a tanév, illetve tanulmányaik kedvezményes befejezésének biztosítása érdekében, a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi január hó 26-án 913/1915 eln. sz. alatt a kivételes helyzet által megokolt következő szükségrendeletet kiadni méltóztatott:

„A Rajztanárképző Főiskola növendékei közül azok részére, akik a megtartandó e népfölkelői bemutató szemlén alkalmasnak találtnak és katonai szolgálatra bevonatnak, a folyó tanév tanulmányi idejükbe teljes egészében beszámíttatik. E növendé-

kek a kötelező osztályvizsga alól a folyó s a jövő 1915/16. tanévben felmentetnek. A jelenlegi másodévesek részére első alapvizsgájuk letételére halasztás adandó olyaténképen, hogy az első és második alapvizsga általuk az 1915/16. tanév végén közvetlenül egymásután legyen letehető. Azok a növendékek pedig, akiket második alapvizsgájuknak a folyó tanév végén való letételében akadályoz meg a katonai szolgálatra történő esetleges behívásuk, a második alapvizsgának a jövő 1915/16. tanév végén való letévése után közvetlenül tanképesítő szakvizsgájukat is letehetik“.

Művésznövendékek felvételétől a most bezárult tanévben szigorúan el kellett tekintenünk, mert ezeknek oktatásához nagyon is alkalmas helyiségek szükségesek s ilyenek a múlt tanévben egyáltalán nem állottak rendelkezésünkre. Ha pedig néhány növendék felvétele által rést ütöttünk volna a kényszerűségből kifolyólag hozott határozaton, tekintve a beiratkozni óhajtok nagy számát, nem lett volna megtagadható a felvétel senki arra érdemestől sem, amikor főiskolánk abba a helyzetbe került volna, hogy a művésznövendékek kellő oktatásának, megfelelő helyiségek hiányában nem felelhetett volna meg.

Ezen rendkívüli körülmények a művésznövendékek részére az ösztöndíjak adományozását is megnehezítették, mert a művésziskolai állami ösztöndíjakban csak oly *szegénysorsú* tehetséges és szorgalmas növendékek részesülhetnek, akik tanulmányaikat főiskolánkon sikeresen folytatják, de mivel a *Szépművészeti Akadémia* általános művészeti osztályaiban és a *női festőiskolában* is az előadások az 1914/15. tanévben szüneteltek, ennél fogva ezen tanfolyamok volt növendékei ösztöndíjban sem részesülhettek.

BENCZÜR GYULA dr., a *festészeti mesteriskola* igazgató-tanárának azonban sikerült két tanítványa részére a *Szépművészeti Múzeumban* megfelelő helyiséget kieszközölni, s mivel e két tanítványa BURCHARDT REZSŐ és TATZ LÁSZLÓ tehetségével és szorgalmával meg volt elégedve, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, 20.032/1915—III. számú rendeletével, a Mester ajánlatára a PÁVEL MIHÁLY volt nagyváradi gör. szert. hath. püspök által néhai

TREFORT ÁGOSTON vallás- és közoktatásügyi miniszter emlékére tett alapítvány kamatjövedelméből fedezett 600 K-ás ösztöndíjat BURCHARDT REZSŐ-nek, az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* igazgatósága pedig ugyancsak BENCZÜR GYULA dr. igazgatótanár úr ajánlatára a NADÁNYINÉ-féle 500 K-ás ösztöndíját TATZ LÁSZLÓNAK adományozta.

A rajztanár-, tanító- és tanítónőjelölteknek a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi február hó 19-én 9.681/III. sz. a. kelt rendeletével az 1914/15. tanévre, a tanári testület javaslatára a következő ösztöndíjakat, illetőleg segélyeket adományozta.

HOFBAUER KÁROLYNAK, PATOČKA STEFÁNIÁNAK, TROJÁN ALFONZNAK és VARGA NÁNDORNAK egyenkint havi 50 koronát;

DAFFINGER HANNÁNAK, HALUSKA FERENCNEK, RAIDL IDÁNAK, REHÁK ELEMÉRNEK, REISZMANN GIZELLÁNAK és REUTER ÁGOSTONNAK havi 40—40 koronát;

BAUER GYÖRGYNEK, DUCSAY BÉLÁNAK, GALLY SÁNDORNAK, HERKNER SZIDONIÁNAK, KIRCHNER JENŐNEK, PERÉNYI LENKÉNEK, PREUSS MÁRIÁNAK, SCHWABACH REZSŐNEK, SPRENGER LAJOSNAK és SZINI ZOLTÁNNAK egyenkint havi 30 koronát;

BÁRDOS JOLÁNNAK, CSOBÁNCZI MARGITNAK, FRIEDERY ILONÁNAK, KAPUSZTYÁK LAURÁNAK, KASSAY MARGITNAK, RÓNA KATALINNAK és SCHRÉDER ILONÁNAK egyenkint havi 25 koronát;

BACHER RÓZÁNAK, BARNÁ ILONÁNAK, BÁNÁSS MARIETTÁNAK, BUZOGÁNY DÉNESNEK, DIENES TERÉZNEK, ERDÉLYI BÉLÁNAK, FARKASY ZOLTÁNNAK, GÁBOR JENŐNEK, HALLER AMÁLIÁNAK, HATOS KORNÉLIÁNAK, HÉYA ZOLTÁNNAK, KINTZLER ÖDÖNNEK, KOMJÁTHY GIZELLÁNAK, KRISTÓF GÉZÁNAK, MAJER MIKLÓSNAK, d'OUVENON GIZELLÁNAK, SEMJÉN ILONÁNAK, STROHMAJER ILONÁNAK, SZALAY PÁLNAK, SZINAY JÓZSEFNEK, SZÜCS EMMÁNAK, TÓTH ISTVÁNNAK, WÄLDER ANGELÁNAK és WEYDE GIZELLÁNAK havi 20—20 K-át;

Megyei és városi ösztöndíjakat élveztek: IRIMIE MIKLÓS 100 koronát, PLATTHY JENŐ és ZSIGA ERZSÉBET 200—200 koronát, STROKAY MÁRIA 400 koronát, EBENSPANGER ILONA 700 koronát és SZENTPÉTERY KRISTÓF 1000 koronát.

A Bajza-utczai művésztelepen a főiskolai Diák-asztal konyháját a háború kitörése óta dr. HIRSCH ALBERTNÉ bárónő kérte el arra a humánus célra, hogy a háború alatt a hadba vonultak szegény gyermekei részére ott ebédet főzhessen s ingyen kioszt-hasson. Ebben a jótéteményben naponként 460—500 szegény gyermek részesül.

Azután, hogy a Bajza-utczai telep is kórházzá lett, a Diák-asztal konyhájára a sebesülteknek lett szükségük. De hogy dr. HIRSCH ALBERTNÉ nemes áldozatkészsége konyha hián ne szünjön meg, a szobrászati mesteriskola kőfaragó műhelyét alakítottuk át konyhává s így a nagy gyermekereg minden fennakadás nélkül továbbra is részesül a nemes szívű hölgy jótéteményeiben. A mindennapi ingyenebéd kiosztásáról a 31. és 33. oldalon reprodukált két fényképfelvétel készült.

Minthogy növendékeink a mostani nehéz viszonyok közt többfelé voltak elhelyezve, egy helyen nem részesülhettek a Diák-asztal kedvezményében, hanem több helyen kellett gondoskodnunk ellátásukról, sajnos, de természetesen drágábban az előző évek 70—72 filléres ellátásánál. Ennélfogva a miniszter úr Ő nagyméltósága ugyancsak f. évi február hó 19-én 9.681/III. sz. a. kelt rendeletével, a rendes költségvetésileg megállapított javadalmazáson kívül, a hiány pótlására még 3.075 K rendkívüli segélyt is utalványozni méltóztatott. Ezen rendkívüli segély kegyes adományozása lehetővé tette, hogy a főiskolai Diák-asztal kedvezményében az 1914/15. tanév folyamán a növendékek nagy száma részesülhetett.

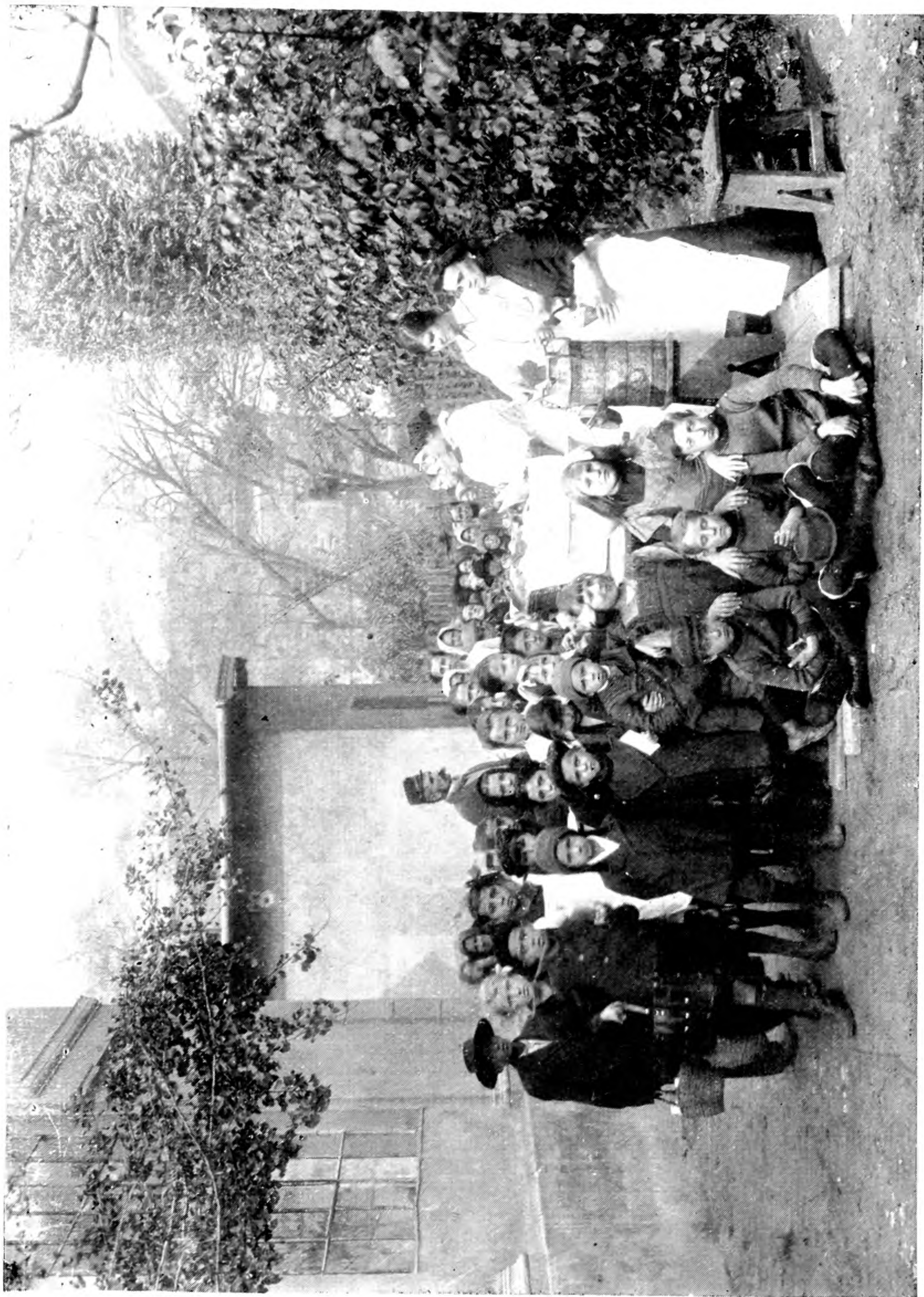
Hálával tartozik főiskolánk a növendékek élelmezése tekintetében az *Allami Nőipariskola* igazgatóságának is, amely azonkívül, hogy összes eziránt kérelmező rajztanár- és tanítónő-jelöltjeinket a saját Diák-asztalánál a jó ebéd kedvezményében részesítette, számos növendékünknek fél vagy egész ingyenes ebédet is adományozott.

Tandíjfizetés alól felmentetett az I. félévben 91, a II. félévben 63 növendék.

Növendékeink egészségi állapota az iskolai év folyamán kielégítő volt, az előadást látogató növendékek között haláleset, vagy súlyosabb megbetegedés nem fordult elő.

* * *

Itt említem meg, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi május hó 28-án 44.548/III. sz. a. kelt rendeletével a múlt 1914/15. s a jövő 1915/16. tanévi képesítő vizsgálatok megtartására, az 1909. évi február hó 1-én 150.027/1908 sz. a. kelt rendelettel nyert megbízatása alapján, — a visszavonult dr. PASTEINER GYULA tud. egyetemi tanár úron kívül — a jelenlegi bizottságot méltóztatott felhatalmazni, s egyidejűleg dr. HEKLER ANTAL tanár, Orsz. Magy. Szépművészeti múzeumi őrs LYKA KÁROLY művészeti író

A hadbavonultak szegény gyermekeinek tömege várakozik a dr. HIRSCH ALBERTNÉ bárónő által egész éven át adományozott mindennapi ingyenebéd kiosztására a Bajza-u. epreskerti művésztelepen.

A hadbavonultak szegény gyermekeinek dr. HIRSCH ALBERTNÉ bárónő részéről történt mindennapi ingyenebéd kiosztása a Bajza-u. epreskerti művésztelepen.

urakat, az Orsz. Képzőművészeti Főiskola óraadó tanárait, e bizottság tagjaivá kinevezni.

Végül nem hagyhatom szó nélkül a miniszter úr Ő Excellenciájának főiskolánkra nézve — tanév végén történt — ama megtisztelő intézkedését, hogy egyik jeles tanárunkat, NÁDLER RÓBERT festőművész urat, az iparművészeti rajz és tervezés szaktanárát, az *Orsz. magy. kir. Iparművészeti Iskola* ideiglenes vezetésével megbízni méltóztatott.

* * *

A jövő 1915/16. iskolai évnek a Rajztanárképzőn már szeptember elején kellene megkezdődnie, mivel azonban a múlt 1914/15. tanév csak július hó végével fejeződött be, a nagy erőkifejtés után az augusztus hónapra szorítkozó egy havi szünet rövidnek mutatkozott, mert úgy a tanárok, mint a növendékek szorgalma, buzgósága csakugyan minden elismerést érdemel, minélfogva az igazgatóság azzal a kérelemmel járult a miniszter úr Ő nagyméltósága elé, hogy a jövő iskolai év kezdetének kitolásával a nyári szünet szeptember hó végéig kiterjesztessék.

Ez annyival inkább czélszerű, mert nagyjából gyakorlati, művészeti oktatásról lévén szó, a nyári szünet nem pusztán időöltés számba megy, hanem úgy a tanárok, mint a növendékek részére a szabad természet tanulmányozására, újabb impressziók szerzésére szolgál, ami képzőművészeti főiskolánk egyik fontos oktatási tényezője.

Ezért a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi május hó 28-án 48.569/III. sz. a. kelt rendeletével kegyesen megengedte, hogy a jövő 1915/16. iskolai évben úgy a Rajztanárképző Főiskolán, mint a Szépművészeti Akadémián az oktatást szeptember helyett október hó elején kezdhessük meg.

Új növendékek felvételre jelentkezhetnek:

a) *rajztanári*, illetőleg *rajztanítói* és *rajztanítónői* pályára 1915. évi október hó 5-én d. u. 3—8 óráig;

b) *művésznövendékek* (férfiak és nők) 1915. évi október hó 6-án d. e. 8—12 óráig.

A jelentkezők *esetleges* felvétele a rendelkezésre álló helytől és a felvételi vizsgálat eredménye alapján hozott tanári határozattól függ.

A felvételért külön folyamodni nem kell, csak a beiratkozásoknál személyesen jelentkezni.

A felvételi vizsgálatok lesznek :

a) *rajztanár-, illetve rajztanító- és rajztanítónőjelöltek részére :*

1915. évi okt. hó 6-án d. e. 8—12 óráig az alakrajzból.

1915. „ „ „ 7-én „ „ 8—12 „ „ ékítményes rajzból.

1915. „ „ „ 8-án „ „ 9—11 „ a szemléleli látszattanból.

b) *művésznövendékek részére :*

1915. évi október hó 7-én és 8-án d. e. 8—12 óráig.

A leendő *festőművész-növendékek* egy fejet és egy aktot élő modelltől tartoznak lerajzolni. Idő: 4—4 óra.

A leendő *szobrászművész-növendékek* egy fejet élő modelltől kötelesek mintázni. Idő: 8 óra.

A felvételi és egyéb vizsgálati rajzok *nem adatnak vissza.*

Az 1915/16. tanévi rendes tanítás f. évi október hó 11-én reggel 8 órakor veszi kezdetét.

Budapesten, 1915. évi augusztus hó 31.-én.

Várdai Szilárd
igazgató-tanár.

II.

T Á J É K O Z T A T Ó.

A *Képzőművészeti Főiskola* központi igazgatása alá két rokonirányú, de önálló szervezettel bíró intézmény tartozik; ezek egyike a *művészképzés*, másika a *rajztanárképzés* ügyét szolgálja.

E két intézmény együttes címe és pecsétje:

„Orsz. m. kir. Képzőművészeti Főiskola.“

Ott, ahol a két intézmény külön, mint önálló szervezet jelenik meg, az alábbi — részletező — két címet is használhatja:

A) *„Szépművészeti Akadémia“.*

B) *„Rajztanárképző Főiskola“.*

Jelen szabályzat-kivonat külön fejezetekben foglalkozik a főiskola két intézményével, végül a mindkét intézményre kötelező rendelkezéseket tartalmazza. A szabályzatnak ennek megfelelőleg az alábbi beosztása van:

A) Szépművészeti Akadémia	38. oldal
B) Rajztanárképző Főiskola	42. „
C) Általános rendszabályok és tudnivalók	56. „

A)

KIVONAT

A SZÉPMŰVÉSZETI AKADÉMIA FELVÉTELI-, TANULMÁNYI- ÉS RENDSZABÁLYAIBÓL.

(Jóváhagyta: a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr
1909. évi 15.989. számú rendelettel.)

I. Tanfolyamok.

1. §. A *Szépművészeti Akadémiának* célja és rendeltetése: tehetséges ifjakat és nőket szakmájukban kiképezni; illetőleg a festészetben, grafikában és a szobrászatban megfelelő művészi előképzettséggel bíró ifjúságot az önálló alkotásra szükséges kiművelésben részesíteni. E célból az *Akadémián* jelenleg *festészeti* és *szobrászati általános-*, valamint *továbbképző* (mesteriskolai) tanfolyamok vannak szervezve.

Ezen rendes tanfolyamokon kívül önként jelentkező növendékek és vendéglátó képzőművészek részére fenntartatik egy külön *grafikai tanfolyam*, a különféle művészeti sokszorosító eljárásoknak gyakorlati elsajátítása céljából.

2. §. A felvételre jelentkezők az egyes tanfolyamok vezető szaktanárai közül szabadon választhatnak; viszont a tanár azokat a növendékeket, akik osztályában utasításait s a tanítás ügyében tett kívánságait nem követik, osztályából elutasíthatja.

II. Jelentkezés, felvételi vizsgálat, előképzettség.

3. §. Új jelentkezők csak korlátozott számban vétetnek fel; a végleges felvétel a *felvételi vizsgálat* (próbarajz, illetve mintázás) eredményétől, ennek alapján az illető szaktanárok határozatától függ.

A felvételi vizsgálatok rendszerint szeptember második felében és január hó elején tartatnak meg.

A felvételért külön folyamodni nem kell, csak a beiratkozásnál személyesen jelentkezni.

4. §. Az *általános* tanfolyambeli növendékek *rendes*, vagy *rendkívüliek* lehetnek.

5. §. Mindenik *általános* tanfolyambeli növendék felvételének, illetőleg a felvételi vizsgálatra való bocsátásának előfeltételei (melyeket születési és iskolai bizonyítványokkal igazolni tartozik) a következők:

a) a betöltött 16-ik korév;

b) megfelelő általános tanulmányi előképzettség és némi gyakorlottság a művészeti rajzolásban, illetve mintázásban. Utóbbinak kellő foka külön felvételi vizsgálat útján igazolandó.

6. §. A felvétel feltételei a tanulmányi előképzettséget illetőleg a következők:

a) a *rendes általános* tanfolyambeli *növendékek* (férfiak és nők) felvételére megkívántatik, hogy előzetesen valamely *közép- vagy polgári iskolának*, illetőleg *felsőbb leányiskolának hat osztályát* végezték legyen;

b) *kivételesen rendkívüli művésznövendékekül* az oly jelentkezők is felvehetők, kik a fenti tanulmányi előképzettséget igazolni nem képesek, vagy a *rendes* növendékek számára előírt tanulmányi rendtől eltérőleg kívánják látogatni az *Akadémiát*. A választott tantárgyakból való megfelelő gyakorlottságot azonban — külön *felvételi vizsgálat* útján — ezek is igazolni tartoznak.

7. §. A leendő festőművésznövendékek egy fejet és aktot élő modellről tartoznak lerajzolni, idő: 4—4 óra.

A szobrászművésznövendékek egy fejet élő modellről kötelesek mintázni, idő: 8 óra.

Oly jelentkezőkkel szemben, kik ezen próbamunkálatok alkalmával a művészi tehetség jelét nem igazolták, a *felvétel feltétlenül megtagadható*.

8. §. Olyanok, kik az Akadémia *általános* tanfolyamait befejezték, vagy az azoknak megfelelő tanulmányokat másutt végezték, *nagyon korlátolt* számban az Akadémia *továbbképző* (mesteriskolai) növendékeiül vehetők fel, amennyiben 18-ik korévüket már betöltötték, de a 30-ikat még túl nem lépték.

9. §. További feltételek: a megfelelő általános műveltség és szakszerű előképzettségnek kellő foka.

10. §. A felvételi vizsgálatokról bizonyítványok nem adatnak ki; a felvételi munkák pedig vissza nem adatnak.

11. §. *Továbbképző* növendékeknek a felvétel időpontja rendszerint a tanév kezdete, méltánylandó körülmények alapján a felvétel esetleg a tanév közben is megengedhető.

12. §. Egyik szakosztályból a másikba való átléphetés ügyében, az illető növendéknek az igazgatóságnál benyújtandó írásbeli kérelme alapján, az a szaktanár határoz, akinek osztályába való áthelyezés kérelmezett.

Az ily átlépés azonban mindenkor csakis a tanfélév változásával engedélyezhető.

III. Tanulmányi idő, tantárgyak, heti órák.

13. §. A tanév I. és II. félévre van beosztva. Az első félév szeptember hó második felében kezdődik és december hó 22-én végződik. A második félév január hó első felében kezdődik és június hó közepén végződik.

T a n t á r g y a k	H e t i ó r a s z á m				
	tantárgy- és osztályonként				össze- sen
	I.	II.	III.	IV.	
Alakrajz és festés	28	30	30	30	118
Mintázás	6	6	6	—	18
Szemléleti látszattan	2	—	—	—	2
Művészeti boncztan	1	—	—	—	1
Perspektivai szerkesztés	2	—	—	—	2
Építészeti ismeretek	—	2	—	—	2
Művészetek története	—	—	2	2	4
A növendékek heti elfoglaltsága . .	39	38	38	32	147

b) *A rendes szobrászművésznövendékek* tanfolyamának tárgyi és heti óraszámai:

T a n t á r g y a k	H e t i ó r a s z á m				
	tantárgy- és osztályonként				össze- sen
	I.	II.	III.	IV.	
Mintázás	26	30	30	30	116
Aktrajz	8	10	10	10	38
Szemléleti látszattan	2	—	—	—	2
Művészeti boncztan	1	—	—	—	1
Perspektivai szerkesztés	2	—	—	—	2
Építészeti ismeretek	—	2	—	—	2
Művészetek története	—	—	2	2	4
A növendékek heti elfoglaltsága . .	39	42	42	42	165

A *grafikai* tanfolyam növendékeinek kötelező óraszámja nincs megállapítva, a megfelelő tanhelyiségeket azonban — a vasárnap és ünnepnapok kivételével — mindennap reggel 8 órától d. u. 7 óráig igénybe vehetik.

Az állattanúlmányt az összes művésznövendékek külön órákban — élő ló és egyéb eleven állatok után — gyakorolhatják.

A tájképfestészeti tanulmánykirándulásokon szintén az összes növendékek résztvehetnek.

16. §. A *rendkívüli* növendékek, a szaktanárok hozzájárulásával az egyes tárgyakból szabadon választhatnak, de a megállapított programot kötelesek rendesen betartani, mert ellenkező esetben az *Akadémiába* való járástól eltiltatnak.

IV. Osztályozás, bizonyítvány.

19. §. Az *általános* tanfolyambeli növendékek szorgalmuk és haladásuk szempontjából tanfélévenként osztályozás alá esnek, mely célból minden tanfélév végén *vizsgálati rajzokat* készíteni kötelesek és a tanfélév alatt készített *rajzaikat* és *festményeiket* az illető szaktanároknak *beszolgáltatni tartoznak, ellenkező esetben e tárgyakból osztályzatot nem nyerhetnek.*

22. §. A *tanbizonyítványra* 30 filléres, a *látogatási bizonyítványra* pedig 1 koronás okmánybélyeg szükséges. *Katonai ügyben* kiadott látogatási bizonyítvány *bélyegmentes.*

V. Beíratás.

26. §. Minden növendék *beíratási* díj 4 koronát, *Értesítő* díj fejében 2 koronát és félévenként a Képzőművészeti Főiskola *Diákasztala* javára 1—1 koronát fizet.

A *rendes* növendékek félévi tandíja 15 korona; a *rendkívüli* növendékek félévi tandíja 45 korona.

A *tandíjmentességre* vonatkozó tudnivalókat lásd a C) 5. §-ban.

27. §. Minden új növendék *felvétele ideiglenes.* — Az első évben akár az év folyamán, akár az év végén *elbocsátható*, ha a művészi pályára *tehetségtelennek bizonyúl* vagy *feltűnő hanyagságot* tanúsít.

28. §. Minden *rendes* növendék részére felvétele alkalmával — 2 koronás bélyeggel ellátott — *arcsképes felvételi igazolvány* állíttatik ki, mely négy évi tanfolyamra szóló beíratási rovatokkal el van látva.

A *rendkívüli* látogatók *arcsképes igazolványt* nem kapnak, felvételük tanfélévről-tanfélévre 30 filléres bélyeggel ellátott „*Igazolvány*“-on bizonyíttatik.

B)

KIVONAT A RAJZTANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA FELVÉTELI-, TANULMÁNYI- ÉS RENDSZABÁLYAIBÓL.

(Jóváhagyta: a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr
1908. évi 66.686., illetőleg 1914. évi 61.071. számú rendeletekkel.)

	Oldal
I. Szaktanfolyamok	43
II. A felvétel előfeltételei	43
III. A felvételi vizsgálatok	44
IV. Beiratás	45
V. Tanulmányi idő	46
VI. Tantárgyak, heti órák	47
VII. Osztályozás, tanbizonyítvány	48
VIII. Félévi és osztályvizsgálatok	49
IX. Javító- és pótvizsgálatok	50
X. Tanképesítő vizsgálatok	50
XI. Gyakorló-iskola	51
XII. Külön tanulmányok:	51
1. Esteli külön aktrajzolás (szabadiskola).	
2. Állatrajzolás.	
3. Tájképfestés, tanulmányutak.	
4. Grafika.	
5. Továbbképző tanfolyamok.	
6. Női kézimunka.	
XIII. Rendkívüli növendékek	55

I. Szaktanfolyamok.

1. §. A *Rajztanárképző Főiskola* feladata: rendszeres tanítás útján a jelen kor igényeinek és az ország szükségletének megfelelő *rajztanárokat*, illetve *rajztanítókat* és *rajztanítónőket* szakszerűen kiképezni.

2. §. Ezen célból a *Rajztanárképző Főiskola* jelenleg négy szaktanfolyamot tart fenn:

a) *középiskolai rajztanárjelöltek* részére: a *művészeti és mértani rajznak* a hazai *középiskolákban* (felsőbb leányiskolákban), a *felső ipariskolákban*, *ipari szakiskolákban* és *női ipariskolákban*, valamint ezekkel egyenrangú és alsóbb tanintézetekben való tanítására jogosító oklevél megszerzése céljából;

b) *polgári iskolai rajztanítójelöltek* részére: a *művészeti és mértani rajznak* a hazai *polgári iskolákban*, valamint ezekkel egyenrangú *iparoktatási* és alsóbb tanintézetekben való tanítására jogosító oklevél elnyerése végett. Továbbá:

c) a *polgári iskolai rajztanítónőjelöltek* részére: a *művészeti és mértani rajznak* a hazai *polgári leányiskolákban*, valamint ezekkel egyenrangú *iparoktatási* és alsóbb leányiskolákban való tanítására jogosító oklevél megszerzése céljából. Végül:

d) *tanítóképző-intézeti* leendő rajztanárok részére, kik a közép- vagy polgári iskolai rajztanár-, illetőleg rajztanítójelöltek négy évi szaktanfolyamának sikeres befejezése után még egy ötödik évet kötelesek végezni a *Rajztanárképző Főiskolában*.

Rendes növendék az, aki ezen tanfolyamok valamelyikére ily minőségben felvétetik.

II. A felvétel előfeltételei.

3. §. *Rendes* növendékül való felvételre — a betöltött 16-ik életév után — csak az tarthat igényt, aki az egyes tanfolyamok számára meghatározott és az alábbi pontokba foglalt előtanulmányokat szabályszerűen végezte s az elvégzést *rendes iskolai bizonyítvánnyal* igazolni tudja.

4. §. A megkövetelt iskolai előtanulmányok a következők:

a) *középiskolai rajztanárjelöltekre nézve: középiskolai érettségi bizonyítvány.*

Az érettségi bizonyítványok közül úgy a gimnáziumi, valamint a reáliskolai egyaránt elfogadható, ellenben a kereskedelmi érettségi bizonyítvány a felvételre nem kvalifikál;

b) *polgári iskolai rajztanítójelöltekre nézve: elemi iskolai tanítói oklevél, esetleg az a) pont alatti előtanulmány.*

c) *polgári iskolai rajztanítónőjelöltekre nézve: elemi iskolai tanítónői oklevél, esetleg az a) pont alatti előtanulmány.*

A fentebbi c) pont alatti előtanulmány hiányában ezen tanfolyam *előkészítő osztályába* felvehetők oly nők is, kik a *felsőbb leányiskola hat osztályát* végezték. Más hasonértékű hat osztály, vagy óvónői oklevél az előkészítő osztályba való felvételre nem szolgálhat alapul;

d) *tanítóképző-intézeti rajztanárjelöltekre nézve: gimnáziumi, illetőleg reáliskolai érettségi bizonyítvány, vagy tanítói, illetőleg tanítónői oklevél.*

III. A felvételi vizsgálatok.

5. §. A rendelkezésre álló helynek megfelelőleg új növendékek mindig csak korlátolt számban vehetők fel a *Rajztanárképző Főiskolába*.

6. §. A megfelelő előtanulmánnyal bírók *felvételi vizsgálatra* bocsáttatnak, melynek eredménye alapján a *Rajztanárképző Főiskola* tantestületének beltágjai határoznak a felvétel iránt.

A felvételi vizsgálat *szeptember hó első napjaiban tartatik meg** és meghatározott rajzfeladatok megoldásából áll. Eme feladatok az összes pályázókra nézve az alábbiak:

1. Emberi fejnek rajza szobormintáról, idő 4 óra.
2. Ékítményes rajz féldomború mintáról, idő 4 óra.
3. Testrajzolás szabadon, nagyméretű geometriai testcsoportról, idő 2 óra.

A felvételnél a korábbi általános *előtanulmányi minősítvény* is figyelembe vétetik.

7. §. Évközben, vagy a II. félév elején felvételi vizsgálatok nincsenek; az új növendékek tehát *csak a szeptemberi, ille-*

* A jövő 1915/16. évben kivételesen október elején.

tőleg *októberi felvételi vizsgálat* alapján juthatnak a *Rajztanárképzőbe*.*

A felvételi vizsgálatok eredményéről bizonyítvány nem adatik ki: a felvételi vizsgálati rajzok pedig vissza nem adatnak.

IV. Beíratás.

8. §. A felvételre jogosult növendékek beíratás végett az igazgatóságnál tartoznak jelentkezni.

Minden új növendék felvétele ideiglenes. Az első évben akár az év folyamán, vagy az év végén *elbocsájtható* az, ki a rajzoktatói pályára *tehetségtelennek bizonyul, vagy feltűnő hanyagságot tanúsít*.

9. §. A tanév I. és II. félévre oszlik.

Az első félév rendszerint *szeptember* első felében kezdődik és *december* hó 22-én végződik.

A második félév *január* első felében kezdődik és *június* hó közepén végződik.

10. §. A *Rajztanárképző Főiskola* azon növendékei, kik az I., II. és III. évfolyamot végezték, a *következő* tanév első felére: rendszerint *június* hó közepén kötelesek beiratkozni. A tanév második felére pedig: *január* hó első napjaiban az összes növendékek tartoznak beiratkozni.

A félévek tanulmányi ideje alatt beiratkozni nem lehet; az új növendékek a második félévvel nem kezdhetik meg tanulmányaikat.

11. §. Beiratkozásnál az alábbi címeken a következő összegek fizetendőek:

1. Beíratási díj (tanévenként)	4 kor.
2. Tandíj (félévenként)	15 „
3. „Évkönyvi“-díj (tanévenként)	2 „
4. Diák-asztal javára (félévenként)	1 „
5. Felvételi igazolvány bélyege (csak az új növendékeknek)	2 „

Minden *rendes* növendék részére az intézetbe való felvétele alkalmával 2 koronás bélyeggel ellátott arczképes *„Felvételi igazol-*

* Egyéves önkéntesek — normális viszonyok között — október hó elején tehetnek felvételi vizsgálatot, ha belépési szándékukat szeptember hó elejéig az igazgatóságnak bejelentik.

Az egyéves önkéntesekkel felvételi vizsgálatra bocsájthatók olyanok is, akik valamely tárgyból póttérettségi vizsgálatra utasítottak s a javító vizsgálatot szeptember hó végéig sikerrel letették.

vány“ állíttatik ki, mely az egész négy évi tanfolyamra szóló beiratási rovatokkal el van látva.

A tandíjmentességre vonatkozó tudnivalókat lásd C) 5. §-ában.

V. Tanulmányi idő.

12. § A középiskolai, (gimnáziumi, reálliskolai és felsőbb leányiskolai) rajztanárjelöltek képzése négy éves tanfolyamon történik.

A polgári iskolai rajztanítójelöltek kiképzése ugyancsak négy évet vesz igénybe.

A polgári iskolai rajztanítónőjelöltek tanfolyama négy, illetőleg öt évre terjed. És pedig:

a) oly jelöltekre nézve, kik elemi iskolai tanítónői oklevéllel vagy érettségi bizonyítvánnyal bírnak, a négy évi tanfolyam kötelező;

b) oly jelöltek, kik sem elemi tanítónői oklevéllel, sem érettségi bizonyítvánnyal nem bírnak, hanem a felsőbb leányiskola hatodik osztályát végezték, a négy rendes évfolyamot megelőzőleg egy évet az előkészítő osztályban kötelesek tölteni; ezek tanfolyama tehát öt évet vesz igénybe. Azonkívül kötelesek az összes rajztanítónőjelöltek, valamint a középiskolai, (felsőbb leányiskolai) rajztanárnőjelöltek az Állami Nőipariskolában a női kézimunka tanítónői képesítés megszerzése végett — heti 10 órában — a számukra megállapított külön tanterv szerint az előadásokat hallgatni, illetőleg magukat a kézimunkában gyakorolni és az Erzsébet-Nőiskolában a női kézimunka módszertanát hallgatni.

A tanítóképző-intézeti rajztanárjelöltek képzése öt évre terjed.

Az ötödik tanulmányi év a tanítóképzők különleges igényeit szolgálja. Nem tekinthető ezzel egyenértékűnek a 12. §. b) pont alapján végzett tanítónőjelölteknek ötödik éve; a 12. §. b) alapon a tanítónőképzői rajztanári vizsgálatra a jelöltek nem bocsáthatók.

13. §. Az összes kurzusok tanfélévekkel bírnak; tanfélévenként csak az előírt anyag végezhető. Első félév második helyett — vagy megfordítva — be nem számítható.

Az előírt tanulmányi idő semmi czímen meg nem rövidíthető. Tekintettel a képzés különleges igényeire, a szak- vagy főiskolákon, a tudomány- vagy a műegyetemen eltöltött évek itt sem részben, sem egészben be nem számíthatók.

14. §. A tanfolyamokat magánúton végezni sem egészben, sem részben nem lehet.

VI. Tantárgyak, heti órák.

15. §. A *rajztanár-*, illetőleg *rajztanító-* és *rajztanítónőjelöltek* tantárgyai és heti óraszámai. És pedig:

A) A *rajztanár- es rajztanítójelöltek* tantárgyai a következők:

1. alakrajz és festés; 2. alakrajzi mozdulat kompozíció;* 3. ékítményes rajz; 4. csendélet, rajz és festés; 5. iparművészeti rajz és tervezés; 6. építészeti rajz, stíl- és alaktan; 7. mintázás; 8. állattanúlmány; 9. elemi geometria;** 10. ábrázoló geometria; 11. látszattan és rajz; 12. művészetek története; 13. magyar irodalom; 14. általános pedagógia; 15. rajzpedagógia és tanítási gyakorlat.

A rajztanár- és tanítójelöltek heti elfoglaltsága 37—40 óra.

B) A *rajztanárnő- és rajztanítónőjelöltek* tantárgyai ezek:

1. alakrajz és festés; 2. ékítményes rajz; 3. csendélet, rajz és festés; 4. iparművészeti rajz és tervezés; 5. mintázás; 6. állattanúlmány; 7. elemi geometria;** 8. ábrázoló geometria; 9. látszattan és rajz; 10. művészetek története; 11. bonczalaktan; 12. magyar irodalom; 13. általános pedagógia; 14. rajzpedagógia és tanítási gyakorlat; 15. női kézimunka;*** 16. a női kézimunka enciklopédiája; 17. a női kézimunka módszertana és tanítási gyakorlat.***

A rajztanárnő- és rajztanítónőjelöltek heti elfoglaltsága 36—42 óra.

16. §. A tanítóképző-intézeti képesítésre a nők közül csak azok pályázhatnak, kik *középfiskolai érettségi bizonyítvánnyal*, vagy *elemi iskolai oklevéllel birnak*.

17. §. Az 5-ik évfolyam tárgyai:

a) a tanítóképző-intézeti rajztanítás anyagának módszeres, tanmenetszerű feldolgozása;

b) a rajztanítás gyakorlata tanítóképző-intézetekben.

A b) alatti didaktikai gyakorlat helyére, idejére és módjára

* A polgári iskolai rajztanítójelöltekre nem kötelező.

** Nem kötelező tantárgy.

*** A női kézimunkát a rajztanárnő- és rajztanítónőjelöltek az *Allami Nőipariskolában* gyakorolják, a női kézimunka módszertanát és a tanítási gyakorlatot pedig az *Erzsébet-Nőiskolában* hallgatják, illetőleg végzik.

Jegyzet: Egyes tantárgyak elnevezése úgy a tanár- és tanítójelölteknél mint a tanárnő- és tanítónőjelölteknél azonos, amint ez másképp nem is lehet; csak hogy a rajztanítónőjelöltek az elméleti tantárgyakat, nevezetesen az ábr.-geometriát és látszattant *redukáltan* hallgatják.

nézve az 1906. évi 11.890. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet 11—13. §-ai az irányadók.*

18. §. Az órarendet a tanári testület félévenként állapítja meg, melyet a jelöltek betartani kötelesek. A tanulmányi terv részletezett igényeit a testület által kidolgozott program állapítja meg.

Egyes esetekben a tanórarendtől való kivételes eltérést csak a tanári testület engedheti meg.

VII. Osztályozás, tanbizonyítvány.

19. §. *Rajztanárképző Főiskola* rendes hallgatói félévenként osztályozás alá esnek; minden növendék minden egyes vizsgálati tárgyból két érdemjegyet kap. Ezek egyike a növendékek szorgalmának, másika a megkövetelt mérték megközelítésének jellemzésére szolgál. Az első: a „szorgalom“, a másik a tulajdonképpeni mértékadó érdemjegy: az „osztályzat“ szóval jelölik.

Az osztályzatok és szorgalmi jegyek fokozatai a következők: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.

Zérus (0) jegy ott és akkor használandó, midőn valamely növendék osztályzata függőben van. Az ilyen hiányjegy megjegyzéssel kísérendő.

A „0“ hiányjegy mellett az illető növendék *magasabb osztályba nem léphet.*

20. §. A növendékek munkáikat a szaktanárok által meghatározott időpontban beszolgáltatni kötelesek, ellenkező esetben

* Ezen paragrafusok szövege a következő:

11. §. A didaktikai gyakorlat áll: hospitálásból a tanítóképző-intézetben és a gyakorló-iskolában, és folytatólagos tanításból a tanítóképző-intézetben.

Egy-egy jelölt folytatólagos tanítása négy hétig tart, a tanfolyam tartama alatt a jelölt által bármikor kérhető időben.

12. §. A jelölttől kért időn belül a hospitálás és folytatólagos tanítás tárgyát, anyagát, osztályát és részletes módozatait a gyakorlatra kijelölt tanintézet igazgatója — az illető szaktanárok meghallgatása után — esetről-esetre állapítja meg saját hatáskörében.

Folytatólagos tanításait a jelölt az illetékes szaktanár vezetése alatt és állandó jelenlétében végzi.

13. §. Gyakorlatainak befejezése után a jelölt bizonyítványt kap a didaktikai gyakorlatban való részvételéről.

A didaktikai gyakorlatok eredményét a gyakorlatra rendelt tanítóképző-intézet igazgatója és a jelölt gyakorlatainak vezetésében részt vett szaktanárok állapítják meg s ugyanők állítják ki és írják alá az erről szóló bizonyítványt.

A bizonyítványban feltüntetendő, hogy a jelölt az ezen szabályzatban megkivánt gyakorlatokban „sikerrel“, „jó“, „jeles“ vagy „kitűnő sikerrel“ vett részt.

az illető tárgyból osztályzatot nem kaphatnak. Az osztályozás után a beadott munkák a növendékeknek rendszerint visszaadatnak, föl vannak azonban jogosítva a tanárok arra, hogy azokat részben, vagy akár összességükben is a növendékek munkatára, vagy az iskolai kiállítások számára visszatarthassák.

21. §. A „*Minősítési könyv*“-ből a *rendes* növendékek minden tanfélév végén *tanbizonyítvány* alakjában kivonatot kapnak. Minden *rendes* növendék köteles ezt félévenként kivenni, egyszersmind az után 30 fillér bélyegilletéket fizetni. A *rendes* időben kiszolgáltattott tanbizonyítványért külön díj nem jár, ellenben az utólagos kiállításért az ifjúsági *Diák-asztal* javára 2 korona külön díj fizetendő.

Alkalomszerűleg kiadott „*Látogatási bizonyítvány*“-ra 1 koronás okmánybélyeg szükséges; *katonai ügyben* kiadott *látogatási bizonyítvány* *bélyegmentes*.

A teljes tanfolyam bevégzéséről a növendékek végbizonyítványt nem kapnak; ezt a tanfolyam végével elnyerhető képesítő oklevél pótolja.

VIII. Félévi- és osztályvizsgálatok.

22. §. A Rajztanárképző Főiskola növendékei minden tanév I-ső félévének végén *félévi-* és minden tanév végén *osztályvizsgálatot* tartoznak tenni.

A vizsgálatok a tantárgyak természete szerint *gyakorlatiak* (rajz, mintázás) vagy elméletiek (szóbeli, írásbeli) lehetnek. Ezen — félévenként megtartandó — vizsgálatokra csak azok bocsáthatók, kik az illető osztálynak *rendes* növendékei voltak.

Egyenesen magasabb évfolyam osztályvizsgálatára vagy összevont vizsgálatra senki sem bocsátható.

A vizsgálat az *összes* tantárgyakra kiterjed, kivéven a *magyar irodalmat*. Ezen tárgyból csak a tanképesítőn vizsgáznak a jelöltek, de az előadásokat pontosan látogatni kötelesek.

Ha valamely jelölt az osztályvizsgálaton három tárgyból elégtelen osztályzatot kapott, csak *osztályismétlőül* vehető fel a *rendes* növendékek sorába. Megfelelő tehetség hiánya vagy hanyagság esetében a tanártestület kimondhatja, hogy az illető az intézetbe többé *fel nem vétetik*. Kimondhatja ezt a testület abban az esetben is, ha a jelöltnek legalább két *elégtelen* vagy „0“ *hiányjegye* van az osztályzatok és szorgalmi jegyek között.

23. §. Aki egy félévben 5 órát igazolatlanul, vagy egy tantárgy félévi óraszámának egyharmadát akár igazoltan is mulasztja, azon tárgyból osztályzatra igényt nem tarthat, illetőleg a félévi vagy osztályvizsgálatra való bocsátását szaktanára ez alapon megtagadhatja.

Nem osztályozható azon növendék, ki a kitűzött vizsgálati időben távol marad.

24. §. *Magántanulói* minőségben a rajztanárképző tanfolyamait végezni nem lehet, illetőleg magántanulmány alapján senki sem tehet vizsgálatot.

IX. Javító- és pótvizsgálatok.

25. §. Aki a kötelező osztályvizsgálaton legalább elégséges osztályzatot elérni nem tud, vagy az osztályvizsgálatról méltányolható ok miatt elmarad, *javító-*, illetőleg *pótvizsgát* tenni tartozik.

A javító- vagy pótvizsgálati díj tárgyanként 5 korona. A javítóvizsgálati díj alól való felmentésnek nincs helye, a pótvizsgálati díj alól is csak méltánylandó esetekben.

26. §. Oly jelölt, ki a tanév végén elégtelen osztályzatot nyert, de időközben a rajztanításra képesítő vizsgálatot ezen tárgyból sikerrel letette, a javítóvizsgálat alól felmentetik, illetőleg a képesítővizsgálaton nyert osztályzata a tanári kar által elfogadtatik.

Oly jelölt, ki a tanév végén megtartott osztályvizsgálaton és ezt követőleg a képesítő vizsgálaton, valamint az erre következő szeptemberi, illetőleg októberi javítóvizsgálaton is megbukik, a magasabb évfolyamba fel nem vehető, illetve *osztályismétlésre* utasítandó.

X. Tanképesítő vizsgálatok.

27. §. Rajztanárképző Főiskola rendes növendékei tanulmányaik alapján a megfelelő iskolanemekre érvénnyel bíró „*Képesítő oklevelet*“ szerezhethetnek.

A képesítő vizsgálatok megtartása és a tanképesítő oklevelek kiadása az „*Országos m. kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság*“ hatáskörébe tartozik. Ezen állandó bizottság az 1913. évi 12.952. számú, Ő felsége a király által jóváhagyott és a nagyméltóságú vallás-

és közoktatásügyi m. kir. miniszter által kibocsátott szabályzat alapján működik.

Eme szabályzat a „Rajztanárvizsgáló Bizottság“ székhelyén — Budapest, VI., Andrásy-út 71. sz., a Rajztanárképző Főiskolán — megszerezhető.

XI. Gyakorló-iskola.

28. §. A rajztanár-, tanító- és tanítónőjelöltek *rajzpedagógiai* kiképzésének elősegítésére a Főiskola egy *Gyakorló-rajziskolát* tart fenn.

Bejáró növendékül — korlátolt számban — fölvehetők a gyakorló iskolába elemi-, polgári-, középiskolai tanulók, (fiúk és leányok).

A beíratás és a tanítás ez idő szerint teljesen díjmentes; minden növendék azonban évenként, a Képzőművészeti Főiskola Diák-asztala javára 1—1 koronát fizet.

A tanítás *október* elejétől *május* végéig tart, az óraszám hetenként 4, (két kettős óra).

Egyes általános irányú iskolák rajzoktatói hivatalos meghívást kapnak arra nézve, hogy iskolájuk rajzoktatását a leendő rajzoktatókkal megismertessék. A rajztanárképzőn megtartott *bemutató előadás* után, a megfelelő felsőbb hatóság engedelmével, a jelöltek az előadót saját iskolájában látogatják meg.

29. §. A meghívott tanárok közreműködésükért megfelelő díjazásban részesülnek.

A rajztanár-, tanító- és rajztanítónőjelöltek a tanítás gyakorlásában kisebb csoportonként, meghatározott sorrendben vesznek részt s ezenkívül kötelesek, általános irányú iskolák rajztanításának anyagát tanmenetszerűen feldolgozni.

XII. Külön tanulmányok.

30. §. A *Rajztanárképző Főiskola* feladata a hivatásos rajzoktatóknak minél alaposabb és sokoldalúbb szakképzést nyújtani. Ennek megfelelőleg oly intézményekről is gondoskodott, melyek útján a jelöltek — individuális hajlamaikat követve — szabad idejüket jól kihasználhatják; ugyanezekkel módot nyújt a főiskola

arra, hogy a végzett növendékeknek egy része szakmájában tovább haladhasson.

Az itt jelzett célú szolgáló intézmények az alábbiak:

1. Esteli külön aktrajzolás (szabadiskola).

31. §. Az iskolai képzésen túl levő rajztanárok, rajztanítók és tanítónők részére a Főiskola — normális viszonyok között — egy *külön esti szabad aktrajzolási tanfolyamot* tart fenn, melyre korlátolt számban tandíjmentesen vétetnek fel a jelentkezők.

Ezen szabad tanfolyam látogatói szorosabb értelemben véve nem tartoznak a főiskola kebelébe; a tanfolyamra való felvétel a külön aktrajzolásban való részvételen kívül semmi egyébire nem jogosít.

2. Állatrajzolás és festés.

32. §. Az élő állatok rajzolásának gyakorlására a növendékeknek egész napon át — több kisebb élő háziállat mellett — állandóan birkák és egy ló áll rendelkezésükre. Ezeket az összes növendékek részben az erre előirt órákban, részben pedig azokon kívül szabadban, vagy zárt helyen bármikor rajzolhatják és festhetik.

3. Tájképfestés és tanulmányút.

33. §. A tájképrajzolás és festés gyakorlására a *Főiskola* időnkint (szünnapokon) társaskirándulásokat rendez egyik tanárának vezetésével.

A IV. éves rajztanár-, tanító- és tanítónőjelöltek rendszerint tanulmányúti segélyben részesülnek. A csoportos tanulmányutat mindig a *Főiskola* egyik tanárának vezetésével teszik meg.

4. Grafika.

34. §. A modern művészeti reprodukciók, de főként a rézkarcz gyakorlása lehetővé van téve a jelöltek számára a *Főiskola Grafikai osztályában*, ahol normális viszonyok közt szabad idejükben naponként, a vásár- és ünnepnapokat kivéve, reggeli 7 órától esti 8 óráig gyakorolhatják magukat.

5. Női kézimunka-tanfolyam.

35. §. A leendő polgári rajztanítónők és a középiskolai-, illetőleg felsőbb leányiskolai, valamint tanítóképző-intézeti rajztanárnők kötelesek az Állami Nőipariskolában — négy éven át heti 10 órában — a megállapított külön tanterv szerint a női kézimunkát, az Erzsébet-Nőiskolában pedig — egy éven át heti 2 órában — a női kézimunka tanítását gyakorolni, hogy ebből is tanképesítést szerezhessenek s ezáltal teljes óraszám melletti alkalmaztatásuk lehetővé váljon.

A képesítő vizsgálatok megtartása és a tanképesítő oklevelek kiadása az „Orsz. m. kir. női kézimunkatanítónő-vizsgáló bizottság” hatáskörébe tartozik. Ezen állandó bizottság az 1914. évi 61.071 szám alatt a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr által kibocsátott új *Szabályzat* alapján működik.

Az új vizsgálati szabályzatnak legfontosabb két §-a a következő :

1. §.

Az állami polgári leányiskolákban, felsőbb leányiskolákban és tanítónőképző-intézetekben a női kézimunka tanítására csak olyan tanítónők alkalmazhatók, akik e *Szabályzatban* foglalt határozatok szerint nyerték képesítésüket.

A vizsgálatokra való bocsáttatás előfeltételei.

8. §.

A) A négy évfolyamon.

I. Az *első alapvizsgálatra* oly jelöltek bocsáthatók: *a)* akik elemi iskolai tanítónői oklevéllel, vagy középiskolai érettségi bizonyítvánnyal bírnak, az Országos m. kir. Rajztanárképző-Főiskola második évfolyamra előírt polgári iskolai rajztanítónői, illetőleg a középiskolai rajztanári első alapvizsgálatot sikerrel letették s az Állami Nőipariskola első és második évfolyamát rendszeresen látogatták; *b)* kik az *előkészítő tanfolyamot** az Állami Nőipariskolában sikerrel elvégezték, az Országos m. kir. Rajztanárképző-Főiskola második rendes évfolyamára előírt polgári iskolai rajztanítónői első alapvizsgálatot sikerrel letették és az Állami Nőipariskolának első és második évfolyamát rendszeresen látogatták.

* Az előkészítő tanfolyam szervezete, tárgyai teljesen azonosak a rajz tanítónői tanfolyamot megelőző előkészítő-tanfolyammal.

II. A *második alapvizsgálatra* bocsáthatók, kik az első alapvizsgálatot és az Országos m. kir. Rajztanárképző-Főiskola rendes harmadik évfolyamára előírt polgári iskolai rajztanítónői, illetőleg a középiskolai rajztanári második alapvizsgálatot sikerrel letették s az Állami Nőipariskola harmadik évfolyamát rendesen látogatták.

III. A *képesítő-vizsgálatra* oly jelöltek bocsáthatók, kik: az Országos m. kir. Rajztanárképző-Főiskolában a polgári iskolai rajztanítónői, illetőleg rajztanítói, illetőleg a középiskolai rajztanári oklevelet megszerezték és az Állami Nőipariskola négy évfolyamát sikeresen elvégezték és az esedékes alapvizsgálatokat sikerrel letették.

B) *Az ötödik évfolyamon.*

Képesítő-vizsgálatra elemi népiskolai tanítónői oklevéllel, vagy középiskolai érettségi bizonyítvánnyal bíró oly jelöltek bocsáthatók, akik polgári iskolai rajztanítói és női kézimunkatanítónői, illetőleg felsőbb leányiskolai rajztanári és női kézimunka tanítónői oklevelük birtokában az elemi népiskolai tanítónőképző-intézeti rajztanári oklevelet megszerezték és az Állami Nőipariskolában az ötödik évfolyamot sikerrel elvégezték.*

6. *Továbbképző tanfolyam.*

36. §. Oly tanár-, tanító- és tanítónőjelöltek, kik a rajztanításra szóló képesítést már megszerezték, de készségüket bizonyos irányban még tökéletesíteni akarják, *továbbképző növendékekül* iratkozhatnak be a *Főiskolába*. Ily minőségben növendékek csak nagyon korlátolt számban vehetők fel; a jelentkezők közül a szaktanárok meghallgatásával az igazgatóság jelöli ki a fölveendőket.

37. §. A *továbbképző* növendékek tanprogramja esetről-esetre és egyénenként állapíttatik meg, de a megállapított program betartása a jelöltektől szigorúan megköveteltetik.

* A képesítés ezek szerint így alakul: polgári iskolai női kézimunkatanítóságra nyernek képesítést azok, akiknek polgári iskolai rajztanítónői, vagy rajztanítói, felsőbb leányiskolákra azok, akiknek középiskolai rajztanári, tanítóképzőintézetekre azok, akiknek elemi népiskolai tanítóképző-intézeti rajztanári oklevelük van.

A tanítóképző-intézeti női kézimunkatanítónő-jelöltek a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek Apponyi-collegiumának kötelezett tagjai s didaktikai gyakorlatukat a budapesti VI. ker. állami elemi népiskolai tanítónőképző-intézetben végzik.

A kiváló növendékek ezek közül azon előnyben részesülhetnek, hogy az igazgatóság — normális viszonyok közt — időnkint számukra csoportosan vagy egyéenként műtermet bocsát rendelkezésükre.

38. §. *A továbbképző rajztanítónőjelöltek, illetve okleveles rajztanítónők a Főiskolában berendezett helyiségben az iparművészetet műhelyszerűleg — tehát a kivitel gyakorlásával — folytathatják.*

Ezen külön *iparművészeti gyakorlati* tanfolyamra, amennyiben ezt a helyi viszonyok engedik, korlátolt számban női művész-növendékek is felvehetők. A felvétel a felvételi vizsgálat eredményétől, ennek alapján az illető szaktanári határozattól függ.

• *A felvételi vizsgálat iparművészeti rajz és tervezési feladatok megoldásából áll; idő 4—4 óra.*

XIII. Rendkívüli növendékek.

39. §. Rendkívüli minőségben csak nagyon méltánylandó esetekben vehetők fel növendékek és akkor is csupán abban az esetben, ha a rendes növendékek mellett hely áll rendelkezésre.

A jelentkező a tanártestülethez intézett kérvényben fejt ki az okokat és körülményeket, melyeknek alapján *rendkívüli* minőségben való felvétele indokolható.

40. §. A rendkívüli növendékek számára külön tanfolyamok nincsenek, hanem ők a rendes növendékek tanrendjéhez kötelesek alkalmazkodni; itt azonban csupán az általuk választott és a tanártestület hozzájárulásával megállapított órákat kötelesek látogatni.

A rendkívüli növendékek tanfélévről-tanfélévre 30 filléres bélyeggel ellátott „*Igazolvány*“-t kapnak; valamint külön kérelemre — szabályszerű bélyeg átadása mellett, — a félévi zárlatkor számukra 1 koronás bélyeggel ellátott „*Látogatási bizonyítvány*“ állítható ki.

41. §. A rendkívüli növendék osztályvizsgálatot nem tehet.

42. §. A rendkívüli növendékek beiratási díj 4 koronát, Értesítő-díj fejében 2 koronát, továbbá félévenként tandíj 45—45 koronát és a Főiskola Diák-asztala javára 1—1 koronát fizetnek. A tandíj fizetése alól csak azok menthetők föl, kik legalább két tantárgyat dicséretes szorgalommal és eredménnyel hallgattak, illetve gyakoroltak.

c)

ÁLTALÁNOS RENDSZABÁLYOK.

1. §. Az igazgatósághoz benyújtott okmányok, rajzok, festmények vagy domborművek a felvételi vizsgálattól számított két hét alatt visszaveendők. Ezen időn túl az igazgatóság azokért *nem szavatol*.

A felvételi és egyéb vizsgálati munkák *nem adatnak* vissza.

2. §. A növendékek minden tanév elején az előadások megkezdésekor igazolványuk felmutatása mellett az illető tanároknál jelentkezni tartoznak.

3. §. A rendes főtanfolyamok elvégzésére kiszabott négy, illetve öt éven túl csak méltánylandó esetekben s csakis tanártestületi határozat alapján látogathatják a növendékek a Főiskolát, de így is legfeljebb összesen nyolcz éven át.

4. §. A gyakorlathoz szükséges *eszközöket* a növendékek a tanárok utasításai szerint az oktatás megkezdésekor beszerezni kötelesek.

5. §. Szegénysorsú, tehetséges és szorgalmas növendékek az első tanféléven túl a tandíjfizetés alól felmentést nyerhetnek.

A tandíj-elengedés a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézendő és a beiratás alkalmával a Főiskola igazgatóságánál benyújtandó folyamodvánnyal kérelmezendő. A folyamodványt hatósági, szegénységi vagy vagyontalansági bizonyítvánnyal, valamint az utolsó tanfélévről szóló tanbizonyítvánnyal kell felszerelni. A folyamodvány csak *szegénységi* bizonyítvány alapján bélyegmentes.

Az egyszer elnyert tandíjmentesség a tanfolyam egész hátralevő részére szól. Elveszti azonban az illető növendék tandíjmen-

tességét, ha szorgalmában vagy az előmenetelben *felötölő hanyatlást* tanúsít.

Tandíjmentességre csak oly növendékek tarthatnak igényt, kik vagyontalanságuk igazolása mellett, az összes kötelező tantárgyakból s a szorgalomból legalább *jó* érdemjegyet nyernek s a haladásból két elégségesnél rosszabb osztályzatuk nincs.

Rendkívüli növendékek ugyancsak vagyontalanságuk igazolása mellett, csak azon esetben részesülhetnek tandíjmentességben, ha legalább két tantárgyat hasonló szorgalom mellett *jó* eredménnyel hallgattak, illetve gyakoroltak.

A beiratási- és Évkönyvi-díj, valamint a Főiskola Diákasztala javára fizetendő díjak alól felmentésnek nincsen helye.

6. §. Internátusa a Főiskolának nincs, de van Diákasztala, melynek célja: a szétszórva étkező intézeti növendékeket egyesíteni s ez úton őket *jó* és *olcsó*, illetve *ingyenes* étkezéshez juttatni. (L. külön Szab.)

7. §. *Állami ösztöndíjak* elnyerésére évenként pályázat hirdettetik, de a pályázatban csak oly *szegénysorsú* növendékek vehetnek részt, akik már legalább egy tanféléven át főiskolai tanulmányaikat sikeresen folytatták. Az ösztöndíj csakis egy-egy tanévre szól; továbbélvezete a tanév folyamán kitüntetett haladástól függ.

Az állami ösztöndíjért vagy segélyért a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz címzett kérvényt a Főiskola igazgatóságánál kell benyújtani. A folyamodványokat hatósági szegénységi, illetőleg vagyontalansági, valamint az utóbbi évről szóló tanbizonyítványokkal kell felszerelni.*

8. §. A tanév folyamán a jelesebb növendékek között *jutalom- és szorgalomdíjak* osztatnak ki. Művészeti és iparművészeti feladatok megoldására nézve pedig *pályadíjak* tűzetnek ki.

A szünnapokon rendezendő *tájképfestészeti* kirándulások költségei — a rendelkezésre álló összeg erejéig — a Főiskola pénztárából fedeztetnek.

9. §. A főiskolának azon *rendes* férfi növendékei, kik érettségi bizonyítvány alapján vétettek fel, a *véderő törvény* rendelkezései alapján tehetnek eleget katonai — *önkéntesi* — kötelezettségüknek. Azok a *rendes művésznövendékek* pedig, akik közép- vagy polgári iskola hat osztályának sikeres elvégzése alapján,

* Szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványok bélyegmentesek; ellenben az oly kérvények, melyekhez csak vagyontalansági bizonyítványok vannak csatolva, 1 koronás bélyeggel látandók el.

avagy tanítói oklevél alapján vétettek fel s a művészeti négy évi szaktanfolyamot *sikerrel* végezték, a *véderő törvény* idevonatkozó szakaszainak korlátai közt tarthatnak igényt *egyéves önkéntességre*.

10. §. Az igazgatósághoz bármily okból benyújtott folyamodványhoz csatolt okmányok elintézése után, az e végből kitűzött határnapig az igazgatósági irodában annál bizonyosabban átveendő, mivel e határnapon túl az igazgatóság az illető *okmányokért nem szavatol*.

11. §. A tantermeket s az azokban folyó gyakorlatokat és előadásokat csupán a szabályszerűen beiratkozott növendékek látogathatják. A tanárok be nem iratkozottaknak, illetőleg a hozzájuk be nem osztott növendékeknek kivételes látogatási engedélyt sem adhatnak.

A *tanórák rendes és pontos látogatása* a növendékek egyik legfőbb kötelessége. A tanítás mindennemű zavarása szigorúan kerülendő. A rend ellen vétőket a tanár a teremből kiutasíthatja.

12. §. *tanórák elmulasztása igazolandó*. Ha az elmaradás csupán egyes órákra terjed, akkor az illető *szaktanároknál*, hosszabb elmaradás ezenkívül az *igazgatóságnál is igazolandó*.

Betegség, vagy előre nem látható akadály esetén kívül, a növendék az előadásokról csak *előzetesen* nyert *engedély* alapján maradhat el.

Aki egy *héten át a tanórákon meg nem jelenik* és ez idő alatt az ezen pont első bekezdésében említett értesítést is elmulasztja, a Főiskolából *kilépettnek* tekintetik.

13. §. A *tantermekben az oktatási időn kívül* a növendékek csakis avégből tartózkodhatnak, hogy ott magánszorgalmi gyakorlatokat folytassanak. E célból a tantermek, a szünnapokat kivéve, naponkint reggeli 7 órától esti 7 óráig nyitva vannak. A tantermeknek szünnapokon való használatára az igazgatóságtól esetről-estire külön engedély kérendő.

14. §. A *Főiskola és a vele ügykezelés tekintetében egybekapcsolt Festészeti és Szobrászati Mesteriskolák, valamint a Női Festőiskola*, valamint a Fehérvári-úton és Kmetty-utczában bérelt helyiségek épületei *előtt az utczán*, a Főiskola *bejáratában* és a *folyosókon* való *céltalan tartózkodás* vagy csoportosulás, továbbá a tantermekben vagy folyosókon való *zajongás*, végül a tantermekben való *dohányzás tiltva van*. Akik ezt figyelmen kívül hagyják, azok a — *Diák-asztal* javára — első ízben 5 korona, másodízben magasabb pénzbüntetéssel sújtatnak; harmadízben pedig, vagy azon

esetben, ha a kiszabott birságot le nem fizetik, az iskolából eltávolíttatnak. Az oktatás ideje alatt egyik tanteremből a másikba való járás-kelés szintén tilos.

15. §. A növendékek az egymással való érintkezésben a *társadalmi illemszabályokat tartásuk szem előtt*. Az ezzel ellenkező magaviseletről származó kihágások elbírálása első sorban az igazgatóság hatáskörébe tartozik, tehát senki sincs jogosítva arra, hogy ily esetekben önbíráskodással éljen.

16. §. Az iskolák helyiségei, *bútorai és taneszközei gondosan kimérendők*. Rongálás esetén a kárt a tettes megtéríteni köteles. Ha a kártevő nem tudódnék ki, akkor a kárt az illető osztály összes növendékei egyenlő arányban viselik.

17. §. Aki iskolai felszerelési tárgyat vagy növendéktársának tulajdonát képező munkaanyagot, rajz- vagy festőszert, vagy egyéb tulajdont jogosulatlanul elsajátít, a kárpótlás kötelezettségének fenntartása mellett az iskolából azonnal *kizárható*.

18. §. Ha a növendékek a Főiskolák falain belül *gyűlést*, avagy más természetű *összejövetelt* kívánnak tartani, kötelesek erre előzetesen az igazgatóság engedélyét kérni. Az ifjúság csak az igazgatóság által láttamozott hirdetésekét függeszthet ki.

19. §. A tanulmányok egyik kiegészítő részét képezi a főiskolai könyvtár használata is.

A növendékek a könyvtárban őrzött műveket az olvasóteremben kívánságukhoz képest tanulmányozhatják, azoknak kezelésénél és forgatásánál azonban a rongálást kerülni és használat után a kivett műveket sértetlenül (a műlapokat rendbe szedve) beszolgáltatni tartoznak.

Egyes művek a Főiskolán kívül való használatra is kiadhatók, ezeket azonban *14 napnál hosszabb ideig senki magánál nem tarthatja*. Értékesebb — különösen illusztrált művek — a Főiskolán kívüli használatra rendszerint ki nem adhatók.

Az a növendék, ki a könyvtárban kifogás alá eső magaviseletet tanúsít, vagy a könyvtári szabályok ellen vét a könyvtár látogatásától ideiglenesen vagy végleg eltiltatik. Az okozott károkért az illető növendék kártérítéssel tartozik.

20. §. Az igazgatóságnak a növendékeket illető rendelkezései a *Főiskola hirdetési tábláján* tételnek közzé. *Ezekről minden növendék tudomást venni köteles* és azok nem ismerésével magát nem mentheti.

A tanévről kiadott nyomtatott *Évkönyv*-ből az igazgatóságnál minden növendék egy-egy példányt átvehet.

A Képzőművészeti Főiskolák *felvételi-, tanulmányi és rendszabályai* minden növendéknek a Főiskolába való belépésekor egy-egy példányban kézbesíttetnek; a *növendékek erről tudomást venni tartoznak; a szabályzat nem ismerése mentségül semmi tekintetben el nem fogadható.*

III.

AZ ORSZ. M. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA
ÉS A VELE ÜGYKEZELÉS TEKINTETÉBEN EGYBEKAPCSOLT
FESTÉSZETI ÉS SZOBRÁSZATI MESTERISKOLÁK,
VALAMINT A NŐI FESTŐISKOLA, ILLETŐLEG

AZ ORSZ.

SZÉPMŰVÉSZETI AKADÉMIA

ÉS AZ ORSZ.

RAJZTANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA

IGAZGATÓI ÉS TANÁRAI.

A Képzőművészeti Főiskola igazgatója:

SZINYEI-MERSE PÁL,

festőművész, a Szent István rend kis keresztjének tulajdonosa, az orsz. m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság elnöke, a német császári művészeti és egyéb bel- és külföldi aranyérmek tulajdonosa.

A Festészeti Mesteriskola igazgató-tanára:

BENCZÜR GYULA dr.,

festőművész, a főrendiház és a m. tud. akadémia tagja, a pro litteris et artibus, a Szt. István rend kis keresztjének, továbbá a Ferencz József rend lovag-keresztjének, a német császári művészeti aranyérem és számos bel- és külföldi művészeti aranyérem tulajdonosa, a müncheni és bécsi képzőművészeti akadémiák tiszteletbeli tagja.

A fentebbi festészeti mesteriskola tanársegéde:

STETTKA GYULA,

a Ferencz József rend lovagja és számos bel- és külföldi művészeti érem és elismerő okmány tulajdonosa.

A Szobrászati Mesteriskola igazgató-tanára:

LIPTÓÚJVÁRI STROBL ALAJOS,

szobrászművész, a Ferencz József rend középkereszttese, a III. oszt. vaskorona rend, valamint a bolgár kir. „grand officier pour mérite civil“ nagycsillaggal, valamint a koronás arany érdemkereszt és számos bel- és külföldi művészeti aranyérem tulajdonosa.

A Női Festőiskola igazgató-tanára:

DEÁK EBNER LAJOS,

festőművész, számos bel- és külföldi művészeti érem tulajdonosa.

Az Orsz. m. kir. Szépművészeti Akadémia tanárai:

Rendes tanárok:

BALLÓ EDE,
festőművész.

OLGYAI VIKTOR,
festőművész.

FERENCZY KÁROLY,
festőművész.

ZEMPLÉNYI TIVADAR,
festőművész.

Segédtanár:

RADNAI BÉLA,
szobrászművész.

Rendkívüli óraadó tanárok:

BOKOR LÁSZLÓ,
gyak. főgimn. rajztanár.

HEKLER ANTAL dr.,
tud. egy. m.-tanár, orsz. m.
szépművészeti múzeumi őr.

BORY JENŐ,
okl. építész, szobrászművész.

LYKA KÁROLY,
művészeti író.

PILCH DEZSŐ,
festőművész, okl. rajztanár,
kir. József-műegyetemi I. oszt. tanársegéd.

A Rajztanárképző Főiskola tanárai:

Rendes tanárok:

AGGHÁZY GYULA,
festőművész.

KOVÁCH GÉZA,
okl. rajztanár.

ANTOS MIHÁLY,*
okl. rajztanár.

NÁDLER RÓBERT,
festőművész.

BOSZNAY ISTVÁN,
festőművész, okl. rajztanár.

NEOGRÁDY ANTAL,
festőművész.

EDVI ILLÉS ALADÁR,
festőművész, okl. rajztanár.

RÉVÉSZ IMRE,
festőművész.

ERDŐSSY BÉLA,
festőművész, okl. rajztanár.

VÁRDAI SZILÁRD,
okl. rajztanár.

HAVRANEK FERENCZ,
műépítész.

TARDOS KRENNER VIKTOR,
festőművész.

* Szolgálatételre berendelt főgimnáziumi tanár.

Segéd-tanárok :

BORY JENŐ,
okl. építész, szobrászművész.

BOTTKA MIKLÓS
okl. rajztanár.

Rendkívüli óraadó tanárok :

BADICS FERENCZ dr.,
kir. tanácsos, tank. kir. főigazgató,
a III. oszt. vaskoronarend lovagja,
a Magyar Tudományos Akadémia
rendes tagja.

OLGYAI VIKTOR,
festőművész.

BOKOR LÁSZLÓ,
gyak. főgimn. okl. rajztanár.

PILCH DEZSŐ,
festőművész, József műegyetemi
I. oszt. tanársegéd.

DÖRRE TIVADAR,
főreálisk. okl. rajztanár.

PÓRSZÁSZ JÓZSEF,
ny. középisk. igazg.

GLATZ OSZKÁR,
festőművész.

RAKSSÁNYI DEZSŐ,
festőművész, okl. rajztanár.

HEKLER ANTAL,
tud. egyet. m.-tanár, orsz. m.
szépművészeti múzeumi őr.

RÉTI ISTVÁN,
festőművész.

LYKA KÁROLY,
művészeti író, a „Művészet“
folyóirat szerkesztője.

SZÉKELY GYÖRGY dr.,
egyet. m.-tanár, az Erzsébet
Nőiskola rendes tanára.

WESZELY ÖDÖN dr.,
egyet. m.-tanár, székesfőv. középisk.
főigazgató, a pedagógiai szeminárium
vezetője.

A főiskola és a vele ügykezelés tekintetében egybekapcsolt összes
művészeti iskolák ügyvezetője:

VÁRDAI SZILÁRD,

igazgató-tanár, az orsz. m. kir. rajztanárvizsgáló-bizottság alelnöke, a nassau-orániai lovagrend
tishti keresztjének és a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa.

IV.

RAJZTANÁRVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGI TAGOK.

Elnök :

SZINYEI-MERSE PÁL,

festőművész, képzőművészeti főiskolai igazgató.

Alelnökök :

SCHULEK FRIGYES dr.,

udvari tanácsos, műépítész, műegyetemi nyug. tanár.

VÁRDAI SZILÁRD,

képzőművészeti főiskolai igazgató-tanár.

Bizottsági tagok :

AGGHAZY GYULA,

festőművész, rajztanárképző főiskolai tanár.

BADICS FERENC dr.,

kir. tanácsos, tank. kir. főigazgató stb.

BENCZÜR BÉLA,

műépítész, iparművészeti isk. tanár.

EDVI ILLÉS ALADÁR,

festőművész, rajztanárképző főiskolai tanár.

ERDŐSSY BÉLA,

festőművész, rajztanárképző főiskolai tanár.

HAVRANEK FERENC,

műépítész, rajztanárképző főiskolai tanár.

HEKLER ANTAL dr.,

tud. egyet. m.-tanár, orsz. szépművészeti múzeumi őr, a képzőműv. főiskola óraadó tanára.

HOLLÓS KÁROLY,

az Erzsébet-Nőiskola nyug. tanára.

HUSZKA JÓZSEF,

főgimnáziumi tanár.

KOVÁCH GÉZA,

rajztanárképző főiskolai tanár.

LYKA KÁROLY,

művészeti író, a képzőműv. főiskola óraadó tanára.

K. LIPPICH ELEK dr.,

nyug. miniszteri tanácsos.

LORÁNFI ANTAL,

szobrászművész, iparműv. isk. nyug. tanár.

NÁDLER RÓBERT,

festőművész, rajztanárképző főiskolai tanár.

PÓRSZÁSZ JÓZSEF,

okl. mérnök, nyug. középisk. igazgató.

RADNAI REZSŐ dr.

min. tanácsos, az orsz. paedagogiai könyvtár és tanszermúzeum elnöke.

RÉVÉSZ IMRE,

festőművész, rajztanárképző főiskolai tanár.

STROBL ALAJOS,

a szobrászati mesteriskola igazgató-tanára.

TARDOS-KRENNER VIKTOR,

festőművész, rajztanárképző főiskolai tanár.

WESZELY ÖDÖN dr.,

tud. egyet. m. tanár, székesfőv. középisk. főigazgató, a pedagógiai szeminárium vezetője.

V.

A KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATOK EREDMÉNYE.

Az 1914/15. tanév folyamán tartott képesítő vizsgálatok eredménye
a következő:

1. Középiskolai rajztanári oklevelet nyertek:

Ágoston Ernő		Kovács Károly
Bayer Ágost	10	Kögler Árpád
Bellaagh Aladár		Lefkovits Stefánia
Decsy Etelka		Lovass Piroska
5 Gábor Jenő		Masa Irma
Hann Ernő		Paulovits Pál
Horváth Viktor Géza	15	Soós András
Kiss Ágnes		Szinay József
	17	Weszprémy Jenő

2. Tanítóképző-intézeti rajztanári oklevelet nyert:

Izay Károly

3. Polgári iskolai rajztanítói oklevelet kaptak:

Csucsay János	5	Kelemen József
Farkasdy Zoltán		Mitterholzer Ágoston
Gaár Vilmos ifj.		Moldován Gusztáv
Haluska Ferencz	8	Nagy Ferencz

4. *Polgári iskolai rajztanítónői és kézimunkatanítónői oklevelet nyertek :*

Bilecz Ilona	Knapp Eugenia
Dánér Erzsébet	Komjáthy Gizella
Füleki Irma	Okolicsányi Erzsébet
Grimm Matild	10 Perényi Lenke
5 Igmándy Katalin	Reiszmán Gizella
Kapusztyák Laura	Schréder Etelka
13 Sztrokay Mária	

. *Iparos tanoncziskolai rajztanítói oklevelet nyert:*

Szántó Gergely

VI.

AZ ORSZ. M. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA ÉS A VELE ÜGYKEZELÉS TEKINTETÉBEN EGYBEKAPCSOLT FESTÉ- SZETI ÉS SZOBRÁSZATI MESTERISKOLÁK ÉS A NŐI FESTŐISKOLA NÖVENDÉKEINEK NÉVSORA

AZ 1914/15. TANÉVBEN.

A)

Szépművészeti akadémiai növendékek.*)

1. Általános tanfolyambeli *rendes férfi* művésznövendéke

Első félévben :

Engelmann Sándor	IV. éves	Kemény Kálmán	II. éves
Gárdi Gyula	II. „	Konrád Ignác	III. „
Góth Imre	II. „	Merényi Rezső	IV. „
Hajnal Mario	III. „	10 Neogrady László	II. „
5 Jeszenszky Gerő	II. „	Pándi Lajos	II. „
Jobbágyi Geiger Miklós	IV. „	12 Say Géza	III. „

2. Általános tanfolyambeli *rendkívüli férfi* művésznövendékek :

Első félévben.

Adler József	IV. éves	Korányi Arnold	IV. éves
Deli Antal	IV. „	5 Prohászka József	IV. „
Hencz János	IV. „	6 Stenhura Ernő	II. „

*) Szabályszerűen beiratkoztak, tandíjukat azonban a kitűzött határidőig vissza nem vették.

3. *Általános tanfolyambeli rendes művésznő-növendékek:*

Első félévben.

Tetter Teréz II. éves Rauscher Julianna IV. éves
 Vértesi Weisz Angela II. éves

4. *Általános tanfolyambeli rendkívüli művésznő-növendékek:*

Első félévben.

Csuka Ilona III. éves Grünwald Klára III. éves
 3 Kiss Hermin IV. éves

5. *Festészeti mesteriskolai továbbképző növendékek:*

Első félévben.

Egy sem iratkozott be.

6. *Szobrászati mesteriskola továbbképző növendékek:*

Első félévben.

Bálint János IV. éves 2 Pastinszky Mihály II. éves

Az összes művésznövendékek száma:

Az első félévben volt 20 férfi és 6 nő, együtt 26.

A *Szépművészeti Akadémia* összes tanhelyiségei hadi kórház céljaira lévén lefoglalva, a művésznövendékek oktatása, sajnos, a háborús viszonyok miatt szünetelt s így a *második* félévre senki sem iratkozhatott be.

B)

Rajztanárképző főiskolai növendékek:

1. Polgári iskolai rajztanítójelöltek:

Első félévben:

Bálint Géza	II. éves
Bálint Gyula	IV. „
Beleznai Géza	II. „
Botyánszky János	IV. „
5 Burján Katalin	„
Buzogány Dénes	II. „
Csete Balázs	III. „
Dodek Jenő	IV. „
Ducsay Béla	II. „
10 Erdélyi Béla	IV. „
Farkasdy Zoltán	IV. „
Gaár Vilmos ifj.	IV. „
Giró Anna	I. „
Haller Frigyes	III. „
15 Haluska Ferenc	IV. „
Jankó Mártha	I. „
Juhász Lajos	III. „
Kelemen József	IV. „
Ketting Ferenc	IV. „
20 Kiss Laurencia	I. „
Kovalcsik András	II. „
Lux Mihály	II. „
Mitterholzer Ágoston	IV. „
Moldován Gusztáv	IV. „
25 Nagy Ferenc	IV. „
d'Ouvenou Gizella	II. „
Peiser Stefánia	I. „
Pettykó Luiza	I. „

Második félévben:

Bálint Géza	II. éves
Burján Katalin	I. „
Buzogány Dénes	II. „
Ducsay Béla	II. „
5 Erdélyi Béla	IV. „
Farkasdy Zoltán	IV. „
Gaár Vilmos ifj.	IV. „
Haller Frigyes	III. „
Haluska Ferenc	IV. „
10 Jankó Mártha	I. „
Juhász Lajos	III. „
Kelemen József	IV. „
Kiss Laurencia	I. „
Mitterholzer Ágoston	IV. „
15 Moldován Gusztáv	IV. „
Nagy Ferenc	IV. „
d'Ouvenou Gizella	II. „
Peiser Stefánia	I. „
Pettykó Luiza	I. „
20 Reuter Ágoston	II. „
Ridly Franciska	I. „
Romocsa Tibor	II. „
Sehorsch Ferenc	I. „
Sprenger Lajos	II. „
25 Szalay Pál	III. „
Szemethy Kálmán	II. „
Szini Zoltán	II. „
Téchy Izabella	I. „

	Reuter Ágoston	II. éves		Tömör Angela	I. éves
30	Ridly Franciska	I. "	30	Vitus Béla	I. "
	Romocsa Tibor	II. "		Wanyerka Gyula	I. "
	Schramko Imre	I. "	32	Ziegler Vilmos	I. "
	Schwabach Rezső	III. "					
	Schorsch Ferenc	I. "					
35	Skultéty Andor	IV. "					
	Sprenger Lajos	II. "					
	Szalay Pál	III. "					
	Szemethy Kálmán	II. "					
	Szini Zoltán	II. "					
40	Sztruhár Alajos	III. "					
	Téchy Izabella	I. "					
	Tömör Angela	I. "					
	Ujházy János	IV. "					
	Ujházy Sándor	III. "					
45	Vitus Béla	I. "					
	Vlád János	II. "					
	Vörös István	III. "					
	Wanyerka Gyula	I. "					
49	Ziegler Vilmos	I. "					

2. Középiskolai rajztanárjelöltek:

Első félévben:

	Anderlik Eugenia	I. éves
	Antal Ilona	II. "
	Bartoniek Anna	I. "
	Bauer György	II. "
5	Bayer Ágoston	IV. "
	Bánszki Tamás	III. "
	Bánovszky Miklós	II. "
	Bányász István	I. "
	Birnbaum Vilmos	I. "
10	Boda Béla	IV. "
	Bodolay Jenő	III. "
	Csepy Sándor	II. "
	Csépai Margit	III. "
	Decsy Etelka	IV. "
15	Demjén József	I. "
	Devich Sándor	III. "
	Dohányos Tivadar	II. "
	Faludy Blanka	I. "
	Fábri Rezső	I. "
20	Feigl Amália	I. "
	Fejérvári Géza	I. "

Második félévben:

	Anderlik Eugenia	I. éves
	Antal Ilona	II. "
	Bartoniek Anna	I. "
	Bauer György	II. "
5	Bayer Ágoston	IV. "
	Bányász István	I. "
	Birnbaum Vilmos	I. "
	Bodolay Jenő	III. "
	Csépai Margit	III. "
10	Decsy Etelka	IV. "
	Demjén József	I. "
	Faludy Blanka	I. "
	Fábri Rezső	I. "
	Feigl Amália	I. "
15	Fejérvári Géza	I. "
	Fülep Sándor	III. "
	Galanda Miklós	I. "
	Gally Sándor	II. "
	Gábor Jenő	IV. "
20	Graul Adrienne	I. "
	Gverk Ödön	I. "

Frank György	IV. éves	Györgyfi György	I. éves
Fülep Sándor	III. "	Haller Amália	II. "
Galanda Miklós	I. "	Hann Ernő	II. "
25 Gallé Tibor	I. "	25 Hofbauer Károly	III. "
Gally Sándor	II. "	Holló Mihály	II. "
Gábor Jenő	IV. "	Hoppe István	II. "
Gerő Gusztáv	III. "	Hornyánszky Miklós	I. "
Graul Adrienne	I. "	Hrabák János	II. "
30 Gwerk Ödön	I. "	30 Inczédy Paula	I. "
Györgyfi György	I. "	Irimie Miklós	III. "
Hagyik István	II. "	Kaliczky János	II. "
Haller Amália	II. "	Kayser Zsófia	III. "
Hann Ernő	IV. "	Kássa Gábor	III. "
35 Héya Zoltán	III. "	35 Kintzler Ödön	II. "
Hofbauer Károly	III. "	Kirchner Jenő	II. "
Holló Mihály	II. "	Kiss Ágnes	IV. "
Homann Károly	II. "	Klug K. György	II. "
Hoppe István	II. "	Koreszka Gyula	I. "
40 Hornyánszky Miklós	I. "	40 Kotzián Imre	I. "
Hrabák János	II. "	Kovács Károly	IV. "
Huber István	III. "	Kövér Róza	I. "
Inczédy Paula	I. "	Kristóf Géza	I. "
Irimie Miklós	III. "	Lefkovits Stefánia	IV. "
45 Jonasiu Gyula	IV. "	45 Liptai Sándor	II. "
Kaliczky János	II. "	Mayer Miklós	II. "
Kayser Zsófia	III. "	Martinkó Mátyás	III. "
Kássa Gábor	III. "	Masa Irma	IV. "
Kintzler Ödön	II. "	Mettelka Oszkár	I. "
50 Kirchner Jenő	II. "	50 Nagy Jenő	I. "
Kiss Ágnes	IV. "	Nagy Lajos	III. "
Kiss Zoltán	I. "	Nagy Lázár	III. "
Klug K. György	II. "	Nitsinger Béla	I. "
Koreszka Gyula	I. "	Ozsváth János	I. "
55 Kosztolányi Gusztáv ifj.	III. "	55 Pahr Alfréd	I. "
Kotzián Imre	I. "	Patkó Károly	I. "
Kovács Károly	IV. "	Peitler Ida	I. "
Kövér Róza	I. "	Platthy Jenő	I. "
Kristóf Géza	III. "	Pummer Vilma	I. "
60 Lefkovits Stefánia	IV. "	60 Rakssányi Lajos	III. "
Liedl Károly	I. "	Rehák Elemér	II. "
Liptai Sándor	II. "	Réfi-Kády János	I. "
Majer Miklós	II. "	Roediger Jolán	I. "
Makovics Jenő	I. "	Rosenwald Arthur	II. "
65 Martinkó Mátyás	III. "	65 Soós András	IV. "
Masa Irma	IV. "	Strohmáyer Ilona	II. "
Mechle József	II. "	Szentpétery Kristóf	III. "
Mettelka Oszkár	I. "	Szinay József	IV. "
Nagy Jenő	I. "	Szkomár István	I. "

70 Nagy Lajos	III. éves	70 Szolnay Sándor	II. éves
Nagy Lázár	III. „	Szücs Emma	III. „
Nagy Nándor	II. „	Szüts György Lajos	IV. „
Nitsinger Béla	I. „	Takács László	I. „
Ozsváth János	I. „	Tóth István	III. „
75 Pahr Alfréd	I. „	75 Troján Alfonz	II. „
Patkó Károly	I. „	Varga Nándor	II. „
Peitler Ida	I. „	Weszprémy Jenő	IV. „
Platthy Jenő	I. „	Wieland Rózsi	III. „
Pummer Vilma	I. „	79 Wittenberger Magda	I. „
80 Rakssányi Lajos	III. „		
Rehák Elemér	II. „		
Réfi-Kády János	I. „		
Roediger Jolán	I. „		
Rosenwald Arthur	II. „		
85 Soós András	IV. „		
Stefán Henrik	I. „		
Strohmájer Ilona	II. „		
Szabó Ferenc	III. „		
Szécséner Sándor	I. „		
90 Szentpétery Kristóf	III. „		
Szinay József	IV. „		
Szkomár István	I. „		
Szolnay Sándor	II. „		
Szücs Emma	III. „		
Szüts György Lajos	IV. „		
Takács László	I. „		
Tóth István	III. „		
Troján Alfonz	II. „		
Varga Nándor	II. „		
100 Vecsei Miklós	II. „		
Weszprémy Jenő	IV. „		
Wieland Rózsi	III. „		
103 Wittenberger Magda	I. „		

3. Tanítóképző-intézeti rajztanárjelölt :

Első félévben :

Izay Károly ... V. éves

Második félévben :

Izay Károly ... V. éves

4. Polgári iskolai rajztanítónőjelöltek :

Első félévben :

Alexander Ágnes ... III. éves

Arányi Mária ... elők. o.

Bacher Róza ... III. éves

Második félévben :

Alexander Ágnes ... III. éves

Arányi Mária ... elők. o.

Bacher Róza ... III. éves

	Balogh Irén	elők. o.		Balogh Irén	elők. o.
5	Baranyai Erzsébet	III. éves	5	Baranyai Erzsébet	III. éves
	Barna Ilonka	I. „		Barna Ilonka	I. „
	Bánáss Marietta	II. „		Bánáss Marietta	II. „
	Bárdos Jolán	III. „		Bárdos Jolán	III. „
	Bereczk Margit	elők. o.		Bereczk Margit	elők. o.
10	Bielitz Margit	III. éves	10	Bielitz Margit	III. éves
	Bilecz Ilona	IV. „		Bilecz Ilona	IV. „
	Brasch Mária	elők. o.		Brasch Mária	elők. o.
	Csobánczi Margit	I. éves		Csobánczi Margit	I. éves
	Czövek Margit	I. „		Czövek Margit	I. „
15	Daffinger Hanna	II. „	15	Daffinger Hanna	II. „
	Deutsch Margit	elők. o.		Deutsch Margit	elők. o.
	Devich Gizella	I. éves		Devich Gizella	I. éves
	Diénes Teréz	II. „		Diénes Teréz	II. „
	Ebenspanger Ilona	elők. o.		Ebenspanger Ilona	elők. o.
20	Edelmann Alice	III. éves	20	Edelmann Alice	III. éves
	Egan Zsófia	II. „		Egan Zsófia	II. „
	Esty Magda	III. „		Esty Magda	III. „
	Fendt Ottilia	elők. o.		Fendt Ottilia	elők. o.
	Feyer Janka	I. éves		Firbás Margit	„ „
25	Firbás Margit	elők. o.	25	Firtos Jolán	„ „
	Firtos Jolán	„ „		Friedery Ilonka	II. éves
	Friedery Ilonka	II. éves		Füleki Irma	IV. „
	Füleki Irma	IV. „		Füleki Margit	II. „
	Füleki Margit	II. „		Füstös Ida	III. „
30	Füstös Ida	III. „	30	Gábor H. Krisztina	III. „
	Gábor H. Krisztina	III. „		Glock I. Klára	I. „
	Glock I. Klára	I. „		Gödri Berta	I. „
	Gödri Berta	I. „		Guckler Hedvig	I. „
	Guckler Hedvig	I. „		Gyalus Piroska	elők. o.
35	Gyalus Piroska	elők. o.	35	Hatos Cornélia	III. éves
	Hatos Cornélia	III. éves		Havranek Julia	III. „
	Havranek Julia	III. éves		Hegyi Margit	I. éves
	Hegyi Margit	I. „		Herkner Szidónia	III. „
	Herkner Szidónia	III. „		Hoffer Paula	II. „
40	Hoffer Paula	II. „	40	Igmándi Katalin	IV. éves
	Igmándi Katalin	IV. „		Ilosvay Katalin	III. „
	Ilosvay Katalin	III. „		Kapusztyák Laura	IV. „
	Kapusztyák Laura	IV. „		Kassay Margit	II. „
	Kassay Margit	II. „		Kaszás Rozália	III. „
45	Kaszás Rozália	III. „	45	Káplány Margit	II. „
	Káplány Margit	II. „		Kátay Margit	elők. o.
	Kátay Margit	elők. o.		Kelemen Teréz	„ „
	Kelemen Teréz	„ „		Knapp Eugénia	IV. éves
	Knapp Eugénia	IV. éves		Komjáthy Gizella	IV. „
50	Komjáthy Gizella	IV. „	50	Kovács Alojzia	elők. o.
	Kovács Alojzia	elők. o.		Kozáky Izabella	II. éves

	Kozáky Izabella	II. éves		Liber Margit	III. éves
	Krenner Amália	elők. o.		Matavovszky Edith	II. „
	Liber Margit	III. éves		Mazurek Dóra	elők. o.
55	Matavovszky Edith	II. „	55	Müller Rózsi	„ „
	Mazurek Dóra	elők. o.		Nemes Erzsébet	„ „
	Müller Rózsi	elők. o.		Néger Valéria	„ „
	Nemes Erzsébet	„ „		Okolicsányi Erzsébet	IV. éves
	Néger Valéria	„ „		Ormos Erzsébet	I. „
60	Okolicsányi Erzsébet	IV. éves	60	Patočka Stefánia	II. „
	Ormos Erzsébet	I. „		Paulovits Magdolna	III. „
	Patočka Stefánia	II. „		Pájer Alice	I. „
	Paulovits Magdolna	III. „		Pálfy Piroska	II. „
	Pájer Alice	I. „		Peitler Etelka	II. „
65	Pálfy Piroska	II. „	65	Perényi Lenke	IV. „
	Peitler Etelka	II. „		Pócsy Riza	II. „
	Perényi Lenke	IV. „		Preuss Mária	III. „
	Pócsy Riza	II. „		Raidl Ida	III. „
	Preuss Mária	III. „		Rainer Gabriella	elők. o.
70	Raidl Ida	III. „	70	Reiszmann Gizella	IV. éves
	Rainer Gabriella	elők. o.		Róna Katalin	I. „
	Reiszmann Gizella	IV. éves		Saxinger Rózsa	elők. o.
	Roeszler Ida	I. „		Schick Izabella	II. éves
	Róna Katalin	I. „		Schröder Etelka	IV. „
75	Saxinger Rózsa	elők. o.	75	Semjén Ilona	I. „
	Schick Izabella	II. éves		Serédy Katalin	I. „
	Schröder Etelka	IV. „		Soltész Ilona	I. „
	Semjén Ilona	I. „		Somlyay Margit	II. „
	Serédy Katalin	I. „		Strelisky Irén	II. „
80	Soltész Ilona	I. „	80	Strobl Paula	II. „
	Somlyay Margit	II. „		Strobl Zsuzsanna	elők. o.
	Strelisky Irén	II. „		Szilassy Piroska	I. éves
	Strobl Paula	II. „		Sztrokay Mária	IV. „
	Strobl Zsuzsanna	elők. o.		Timon Iza	I. „
85	Szilassy Piroska	I. éves	85	Varjas Margit	elők. o.
	Sztrokay Mária	IV. „		Vámszer Margit	I. „
	Timon Iza	I. „		Walter Edith	III. „
	Tölg Mária	elők. o.		Wälder Angela	II. „
	Varjas Margit	„ „		Weyde Gizella	III. „
90	Vámszer Margit	I. éves	90	Zsiga Erzsébet	elők. o.
	Veres Ilma	III. „						
	Walter Edith	III. „						
	Wälder Angela	II. „						
	Weyde Gizella	III. „						
95	Zsiga Erzsébet	elők. o.						

5. Továbbképző okleveles rajztanítónők:

Első félévben:		Második félévben:	
Grimm Matild... ..	V. éves	Ferencz Cornélia... ..	VI. éves
2 Szilágyi Erzsébet... ..	VI. „	Grimm Matild... ..	V. „
		Kovacsev Friderika	V. „
		Mannó Margit... ..	V „
		5 Rohonczy Ilona	V. „
		6 Szentmiklóssy Gizella	V. „

Az összes rajztanár-, tanító- és tanítónőjelölt, valamint a továbbképző okl. tanítónők száma:

Az első félévben volt:

121 férfi, 128 nő, együtt 249

A második félévben:

81 férfi, 127 nő, együtt 208

VII.

STATISZTIKAI ADATOK.

Az egyesített művészeti iskolák növendékei közül volt:

	I. félévben	II. félévben
1. Művésznövendék, férfi.....	20	—
2. „ „ „ nő.....	6	—
3. Rajztanár- és tanítójelölt (férfi és nő)	152	111
4. Rajztanítónőjelölt.....	95	90
5. Továbbképző okl. rajztanár.....	—	—
6. „ „ „ rajztanító (férfi és nő)	1	1
7. „ „ „ rajztanító.....	2	6
tanárjelöltek.....	—	—
	<hr/>	<hr/>
Összesen:	276	208

Az összes látogatók száma volt:

az I. félévben 276, a II. félévben 208.

A szabályszerűen beiratkozott növendékek közül vallásra nézve volt:

	I. félévben	II. félévben
Róm. katolikus.....	164	124
Ág. evang.....	42	30
Református.....	36	29
Izraelita.....	24	17
Görög kath.....	4	3
„ keleti.....	4	3
Unitárius.....	2	2
	<hr/>	<hr/>
Összesen:	276	208

Anyanyelvre nézve:	I. félévben	II. félévben
Magyar	265	200
Német	7	5
Román	3	1
Szerb	—	1
Franczia	1	1
	<u>Összesen: 276</u>	<u>208</u>

A Képzőművészeti Főiskola és a vele ügykezelés tekintetében egybekapcsolt festészeti és szobrászati mesteriskolák és a női festőiskola könyvtárában az 1915. évi június hó végén volt: 10.916 kötet, 101.602 műlap, 435.291 K 29 f. értékben.

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola épületének Andrássy-úti homlokzata.

VIII.

HADI KÓRHÁZ,

az Orsz. Képzőművészeti Főiskola épületében.

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Andrássy-út 71. szám alatti épület sebesült katonák ápolására átalakítva, mint M. Kir. Honvéd Hadi-kórház megnyílt 1914. évi szeptember hó 27-én 336 férőhellyel, illetőleg ágygal, mely közül 15 tiszti betegek részére külön nagy teremben helyeztetett el, a többi pedig a sebesült katonák, az őrség és a népfölkelő ápolók részére állítatott fel.

Az ágyak 15 kórteremben, a fertőző betegségre, gyanús betegek részére berendezett „Elkülönítő“-ben s a személyzet részére fenntartott külön két helyiségben osztatott el.

Kórházparancsnok: LUMNICZER JÓZSEF dr., m. kir. udvari tanácsos, m. kir. honvéd törzsorvos; beosztott orvosok: BARCS

GÉZA dr. és DALNOKI VIKTOR dr. ezredorvosok, továbbá: FÖLDES LAJOS dr., POLGÁR EMIL dr., WEISS HUGÓ dr. és WINDISCH ÖDÖN dr., főorvosok.

A Röntgen-laboratorium vezetője: dr. RABLONCZKY IMRE.

Főápolónénék: özvegy ALMÁSSY GYÖRGYNÉ grófnő és KÁLLAY ERZSÉBET úrhölgy.

Műtős nénék: özv. ALMÁSSY GYÖRGYNÉ grófnő és VUK ALAJOSNÉ.

Osztályos nénék: KÁLLAY ERZSÉBET és KÁLLAY LENKE, ZICHY MAGDA és ZICHY VERA grófnők, PERCZEL MIKLÓSNÉ, SZÉCHENYI PÉTERNÉ grófnő, MARSCHALL MARGIT bárónő, LATINOVITS DAISY, LUMNICZER MANCZI, SZABÓ OTTI, WILCSEK FRIGYESNÉ grófnő, BIS-SINGEN MÁRIA grófnő, SCHWEIGER RENÉ és NYIRY KLÁRA úrhölgyek.

Katonai osztagparancsnokok voltak: JÁSZAI JÓZSEF, hadnagy; GÁL JÓZSEF, főhadnagy; SÉLLEY LÁSZLÓ, őrnagy; gróf SZÉCHENYI PÁL, főhadnagy; jelenleg: olcsvári OLCHVÁRY ÖDÖN, ezredes.

Gazdászati tiszt: RIEFLER FERENCZ, százados.

A kötöszerek és ruhaneműek raktára KARÁCSONYI MARGIT grófnő felügyelete alatt állott.

A kórház konyhájának vezetését ellátó úrhölgyek: NAGY LÁSZLÓNÉ, dr. DALNOKI VIKTORNÉ, KORÁNYI LAJOSNÉ, TAKÁCS GYŐZÖNÉ, JENEI ALADÁRNÉ, MAGYAR KÁZMÉRNÉ, JANSSEN LAJOSNÉ, NYIRI MARGIT, STEINBACH EMILIA és VÁRDAI LIA. Kezdetben néhány hónapon át a fennebb nevezett hölgybizottság élén özv. BAICH IVÁNNÉ bárónő állott s az intézeti tanárok nejei közül itt közreműködött BALLÓ EDÉNÉ úrnő.

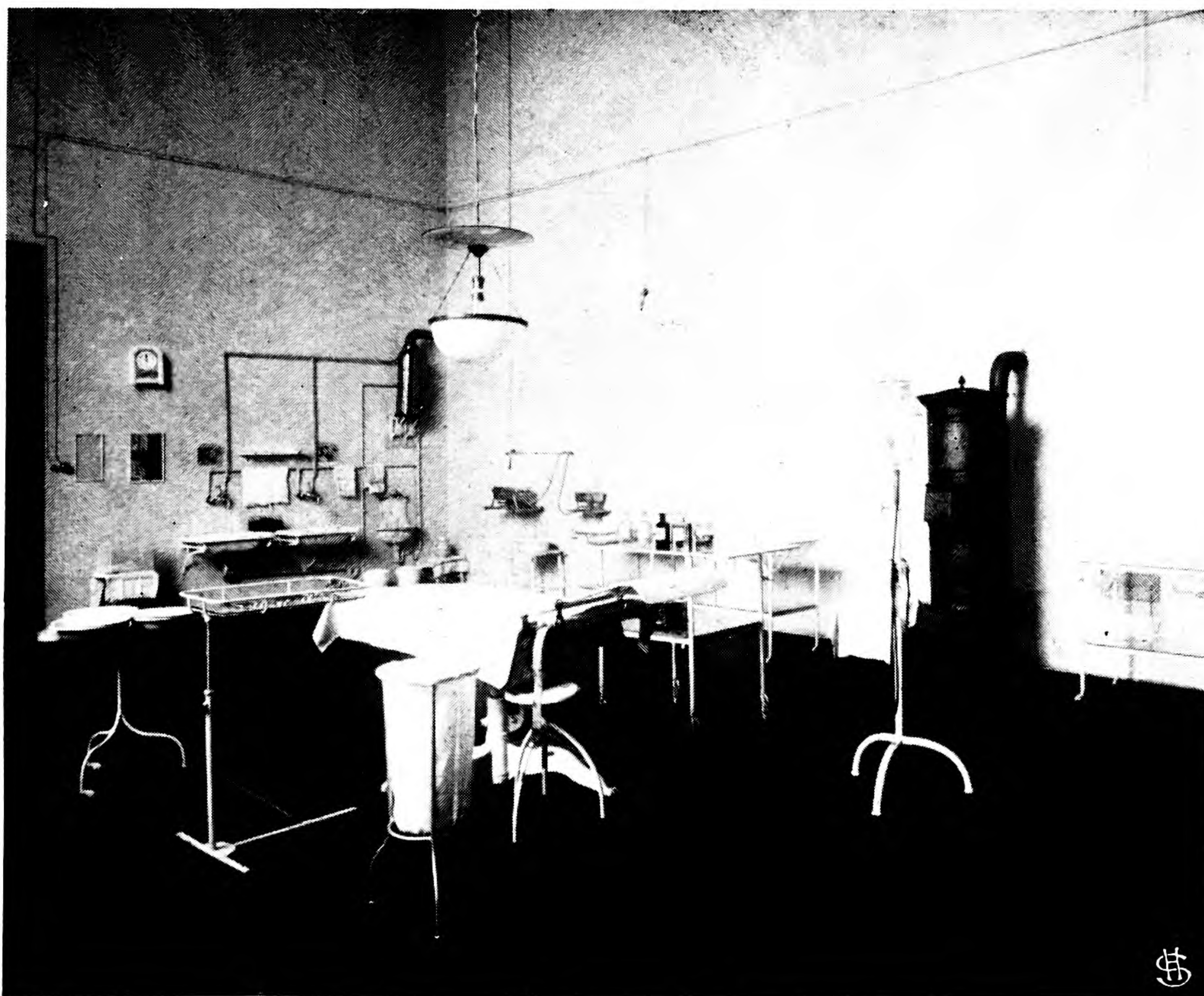
A Képzőművészeti Főiskola növendékei közül a betegápolásban részt vettek: BACHER RÓZA, BARNA ILONA, BRASCH MARIETTA, CSÉPAY MARGIT, CZÖVEK MARGIT, DÖMÖTÖR GIZELLA, DÖRRE IDA és KLOTILD, FÜLEKI IRMA és ILONA, FERENCZ KORNÉLIA, GÖDRI BERTA, GREGERSEN RAGNHILD, HEGYI MARGIT, HOFFER PAULA, HOLZMANN FRIDERIKA, KAYSER ZSÓFIA, KISS ÁGNES, LEFKOVITS STEFÁNIA, MASA IRMA, ORMOS ERZSÉBET, PODVINECZ ERZSÉBET, ROHONCZY ILONA, RÓNA KATALIN, SEMJÉN ILONA, SERÉDY KATALIN, SOMLAY MARGIT, STROBL PAULA, SZÜCS EMMA, WALTER EDIT és WEYDE GIZELLA.

Az Andrássy-úti épületnek összes tanczélokra szolgáló helyiségei (a könyvtár-termek s a padlás-térben levő néhány műterem kivételével) kórházi célokra lévén lefoglalva, a betegtermeken kívül, vannak a felvételi, parancsnoki s egyéb irodák, orvosok és napos ápolónők szobái; továbbá fürdők, a modern sebészet majd

minden követelményének megfelelő hatalmas s bármely állandó kórház díszére való műtőterem, kötöző terem, Röntgen-helyiség, bakteriológiai laboratórium, gyógyszerár és a gyanús betegek (ragályosok) megfigyelésére szolgáló helyiség, végül az ápolónői tanfolyam és istentisztelet tartására szolgáló terem. A könyvtár nagy olvasó terme a sebesült tisztek részére van kórteremmé átalakítva; a III. emeleti nagy akterem belgyógyászati teremmé alakítottát. Itt van a szeretetadományokat gyűjtő és kiosztó hölgybizottság u. n. *jótekonysági* irodahelyisége, valamint a népfelkelő ápolók hálóterme. A souterrain-ben van a terjedelmes hadi konyha, éléskamra és különböző élelmiszer-raktárak, mosóhelyiségek stb. Az épülethez tartozó udvari kerthelyiség állandó gondozás alatt, a fentjaro betegek szórakozó helye.

A kórházban 1915. évi augusztus 24-ig ápolás alatt volt 1350 beteg, akinek legnagyobb része súlyos sebesült.

Ugyanezen ideig 458 műtét végeztetett dr. LUMNICZER JÓZSEF törzsorvos, kórházparancsnok által.

A műtőterem sarokrészlete.

A kórházat igen sokszor magas vendégek tisztelték meg látogatásukkal. Így több ízben AUGUSZTA és MÁRIA VALERIA Ő FENSÉGEIK, HAZAI SAMU báró, honvédelmi és JANKOVICH BÉLA dr., vallás- és közoktatásügyi miniszter urak, több tábornok, ILOSVAY LAJOS államtitkár és MAJOVSZKY PÁL miniszteri tanácsos urak.

A *Képzőművészeti Főiskolához* tartozó Bajza-utczai Epreskertben levő *mesteriskolák* épületei, valamint a *Pállik-féle* Kmetty-utczai — a Főiskola által bérelt — műtermek szintén közel 300 sebesült s megfelelő ápoló- és irodai személyzet részére vannak berendezve. Az ottani könyvtári helyiség műtő- és kötöző helyiséggé alakítottátott át. Míg az Andrassy-úti jobban felszerelt kórházban a súlyosabb sebesültek nyernek ápolást, a Bajza-utczai hadi kórházban inkább könnyebb sebesülteket hoznak s ide helyezik át a Főiskola Andrassy-úti épületéből a lábbadozókat is.

Ezen kórház is katonai parancsnokság alatt áll.

Kórházparancsnok: dr. LUMNICZER JÓZSEF udv. tanácsos, m. kir. honv. törzsorvos, beosztott orvosok: dr. FÖLDES LAJOS főorvos és dr. GERŐ LEÓ polgári orvos.

Főápolónénék voltak: a tél folyamán BETHLEN MARTHA grófnő és GREGERSEN RAGNHILD úrhölgy, jelenleg utóbbi egyedül végzi a főápolónői teendőket.

Katonai osztag parancsnokok voltak: JÁSZAI JÓZSEF, hadnagy; gróf SZÉCHENYI PÁL és JÁBRY LÁSZLÓ, főhadnagyk; jelenleg ALBACHER MÁTYÁS, őrnagy.

Gazdászati tiszt: BAKOS SÁNDOR, hadnagy.

Az itteni hadi konyhát — mint vállalkozó — vezeti: özv. NÁNÁSSY MIKLÓSNÉ úrnő.

A hadi kórházakban a betegek lelki vigasztalására egyházi ténykedések is tartatnak; így az Andrassy-úti épület egyik tantermében minden vásár- és ünnepnapon SZÉCHENYI MIKLÓS gróf, MIKES JÁNOS gróf püspök urak, valamint más áldozó papok felváltva mutattak be szent mise áldozatot. Ez a helyiség egyébként aztán szintén kórházi célokra szolgált és szolgál.

A Bajza-utcza Epreskerti telepén azonban nem volt ily ünnepélyes istentisztelet, míg STRÓBL ALAJOS a szobrászati mesteriskola igazgató-tanára a tél folyamán a harctérről való hazajövele után, ennek létesítésén fáradozott, támogatva az ott működő főrangú hölgyektől (BETHLEN grófnő, MIKES grófnő, KÁLLAY Lenke úrnő stb.) Törekvésük akkor ért sikert, midőn HORNIG KÁROLY báró, bíbornok,

veszprémi püspök úr látogatása alkalmával magára vonta a puszta oltárral is ellátott Kálvária épület a bíbornok figyelmét, a ki is azt kápolnának nagyon alkalmasnak találván, saját költségére minden szükségessel felszerelte s az illetékes plébánia hivatal engedélyével folyó évi február 28-án ünnepélyes megáldás után ott misézett is, előkelő meghívottak s a lábbadozó sebesültek előtt.

Ez a Kálvária épület eredetileg a volt székesfővárosi, régi Józsefvárosi kálvária kápolnája volt s annak megszűnése után állíttatott itt fel állami költségen.

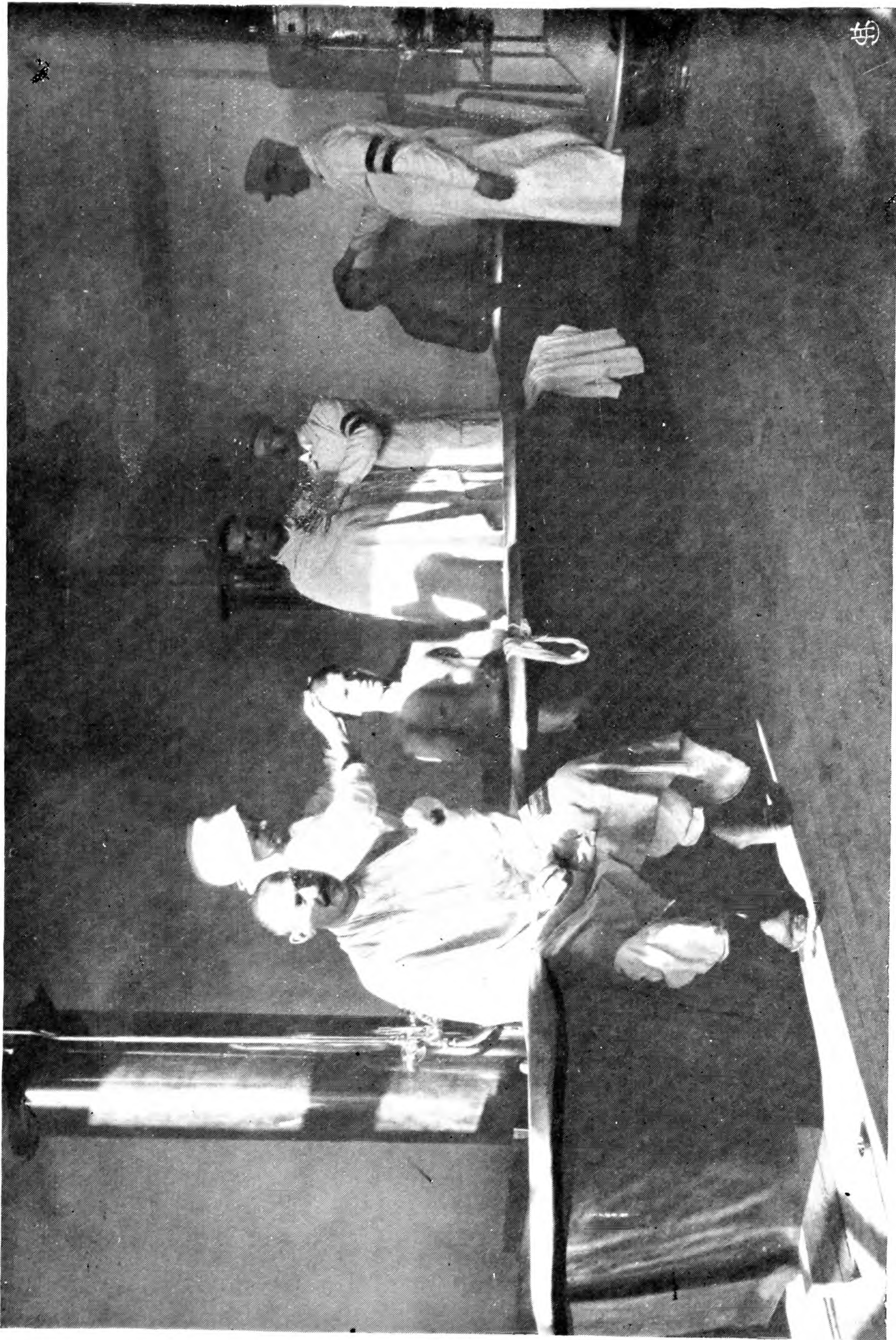
A Bajza-u. epreskerti művésztelepen levő Kálvária-kápolna belseje.

IX.

FÉNYKÉPFELVÉTELEK

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA ANDRÁSSY-ÚTI ÉS A BAJZA-UTCZAI
EPRESKERTI MESTERISKOLAI ÉPÜLETEKBEN ELHELYEZETT

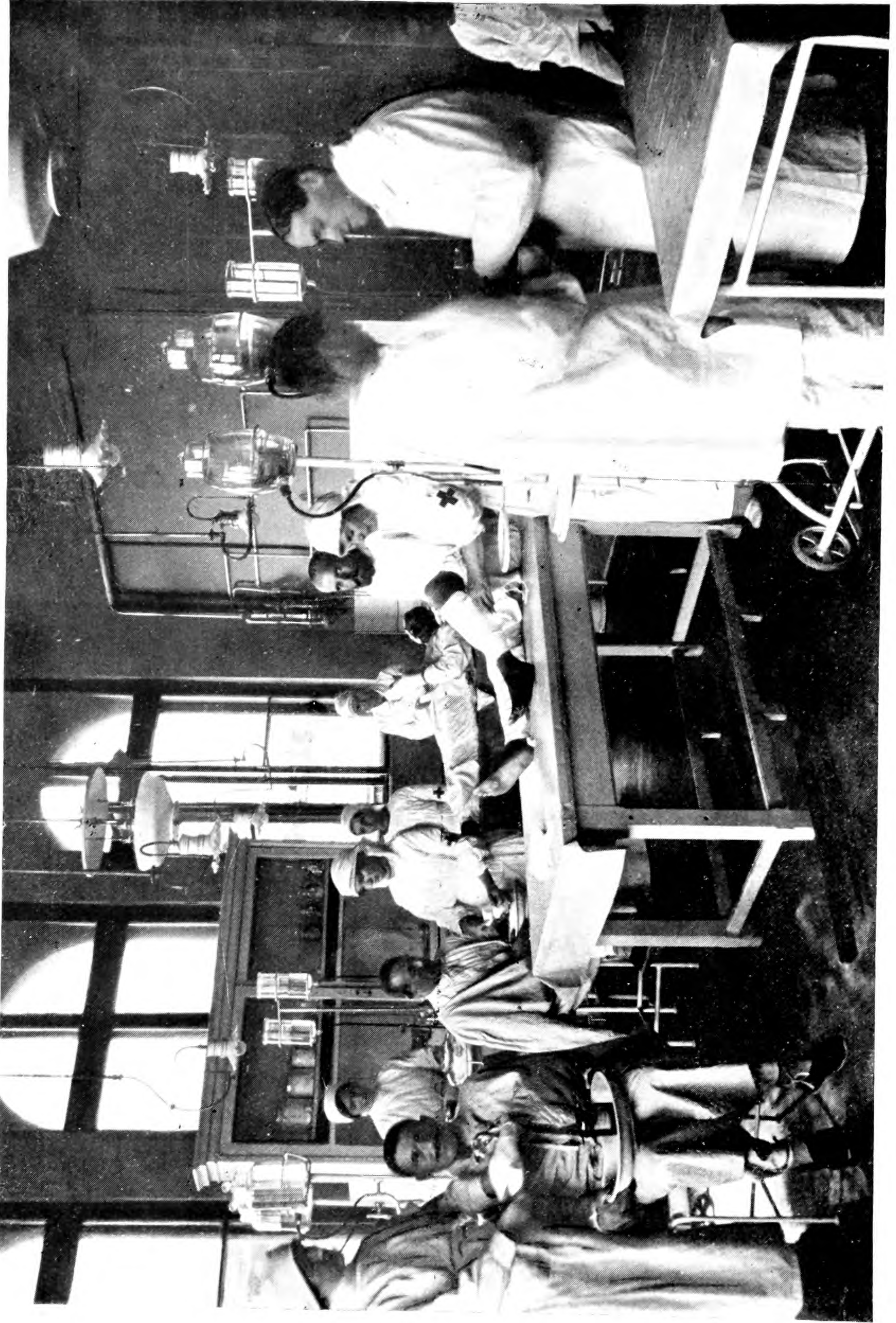
HADI KÓRHÁZAKRÓL.

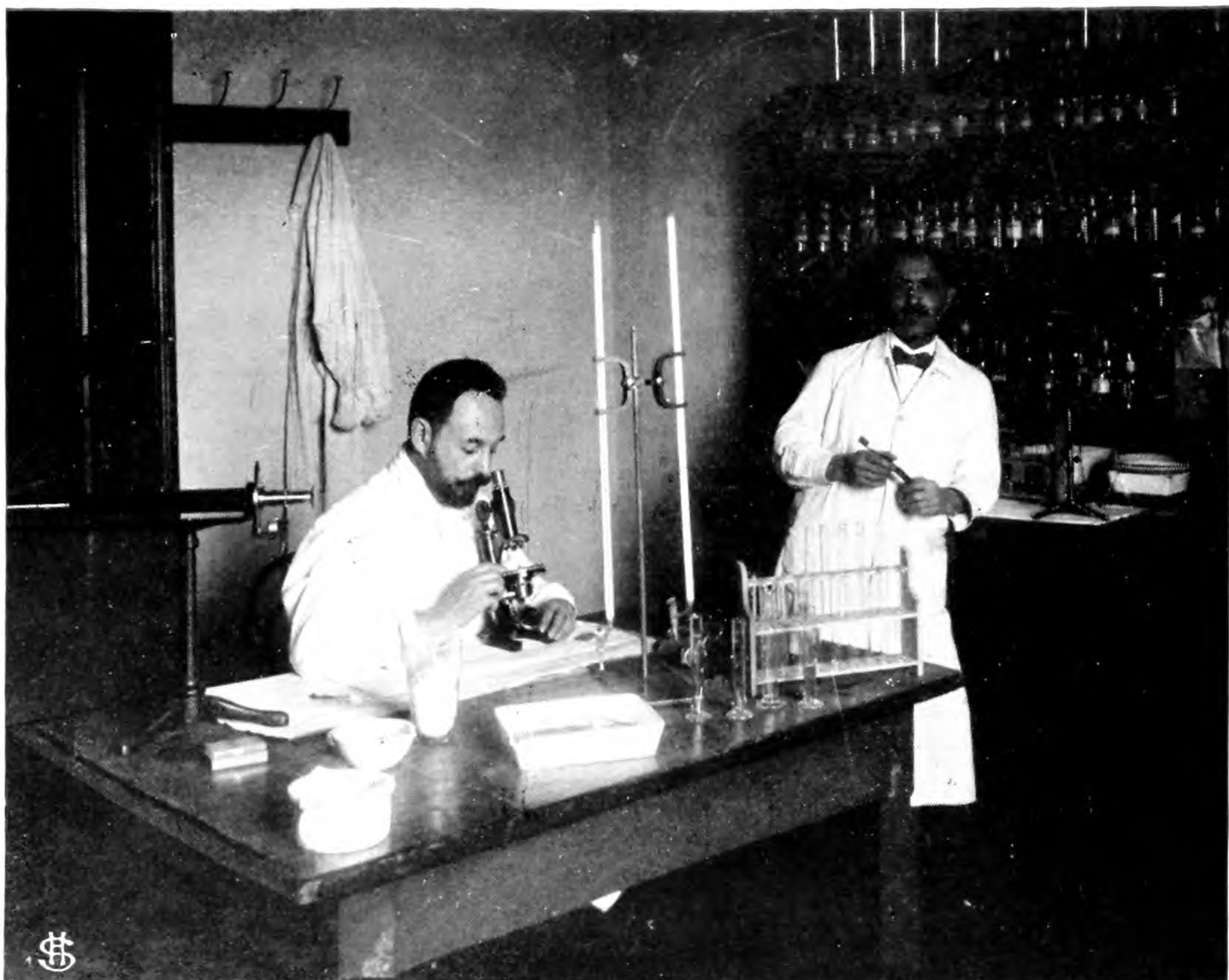
Fürdő, a Képzőművészeti Főiskola Andrássy-úti épületében.

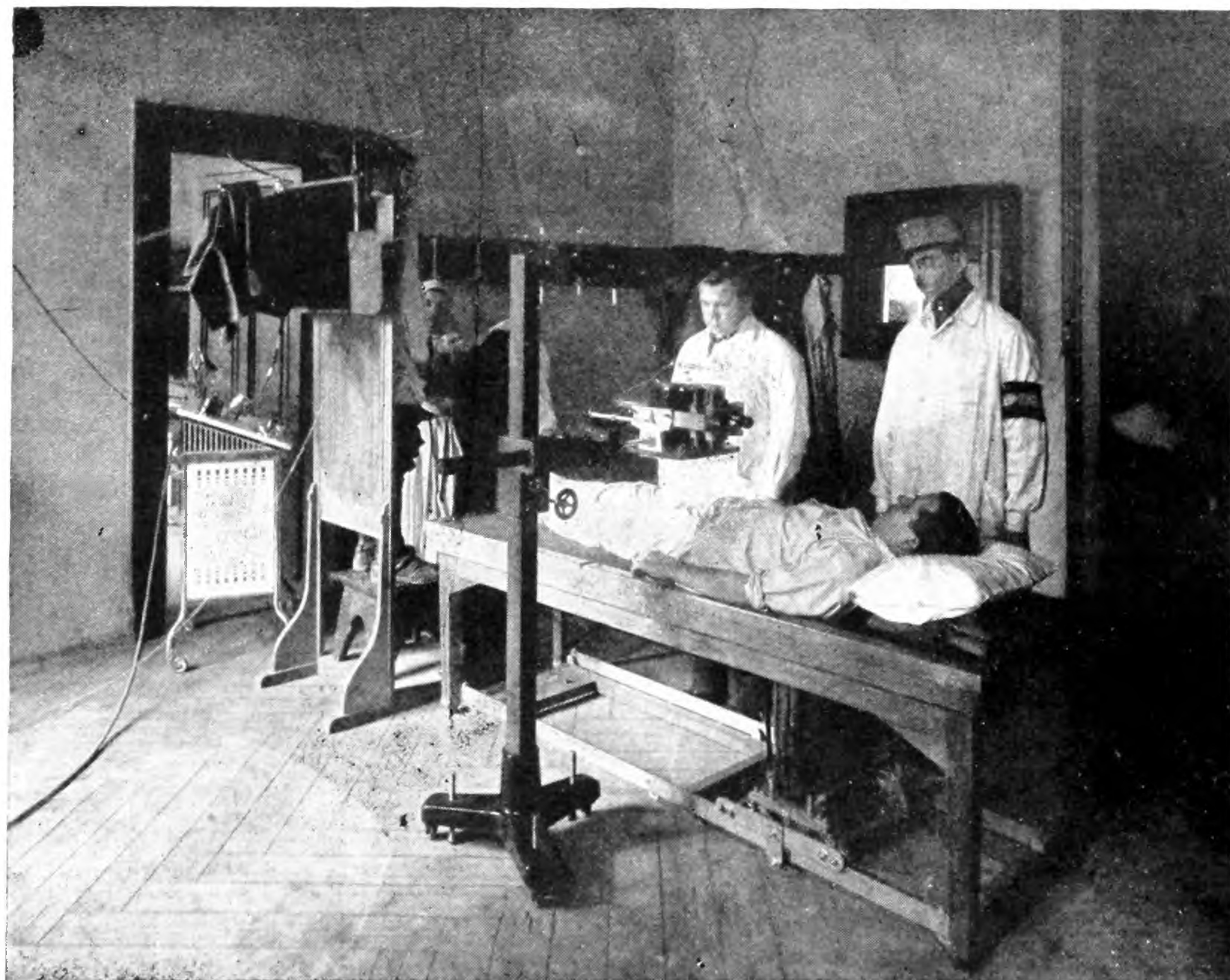
Kötöző a Képzőművészeti Főiskola Andrássy-úti épületében.

A volt iparművészeti rajzterem jelenlegi rendeltetése.

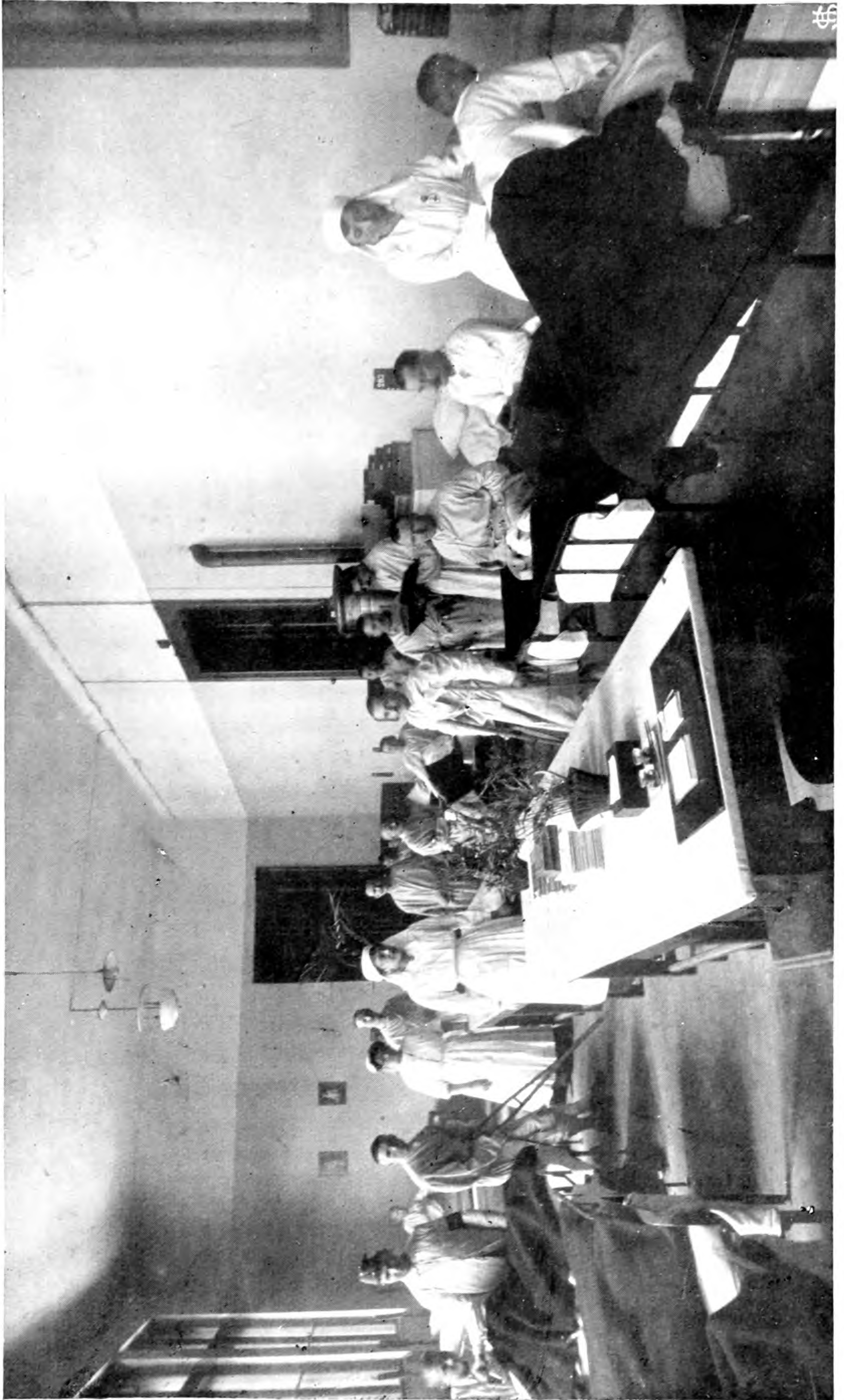
Bakteriológiai laboratórium.

Röntgen laboratórium.

Dr. LUMNICZER JÓZSEF m. kir. honvéd törzsorvos, udv. tanácsos, előadást tart az önkéntes ápolónők tanfolyamán, a Képzőművészeti Főiskola egyik tantermében.

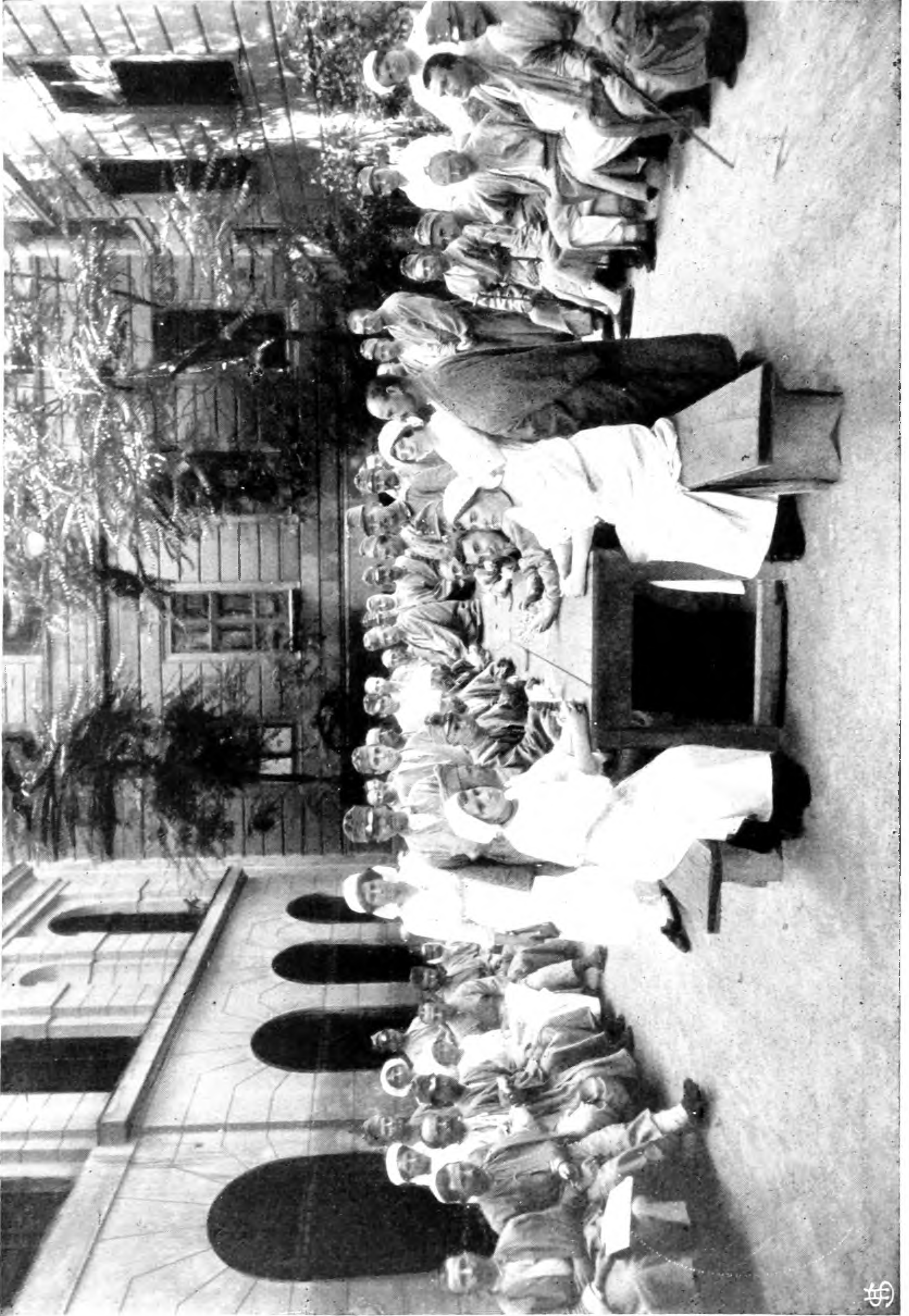
Legénységi betegszoba.

Súlyos sebesültek külön szobája.

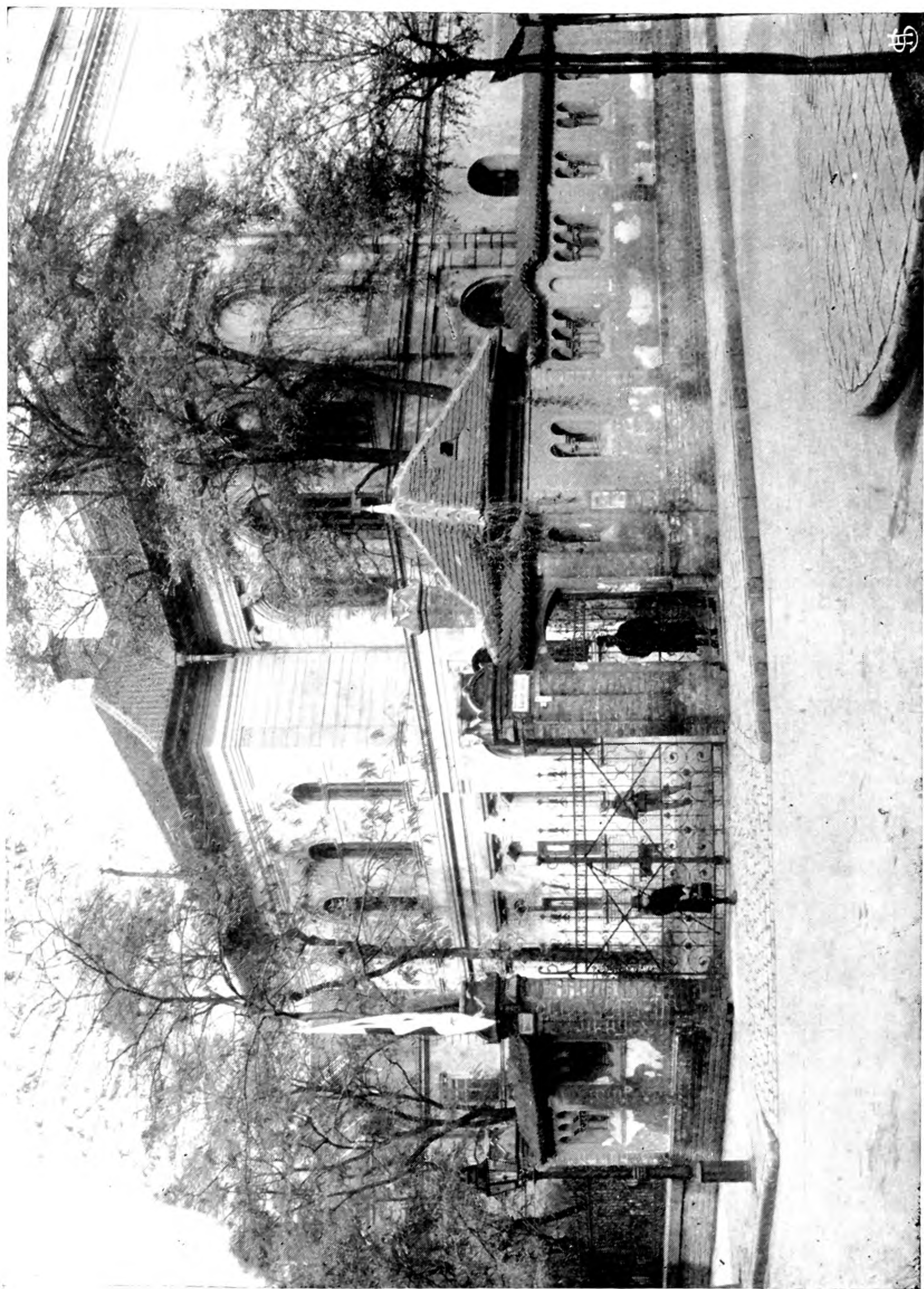
Tiszti betegszoba a Képzőművészeti Főiskola könyvtári olvasótermében.

Üdülöhely a Képzőművészeti Főiskola udvarán.

Részletek a Képzőművészeti Főiskolai hadi kórház konyhájáról.

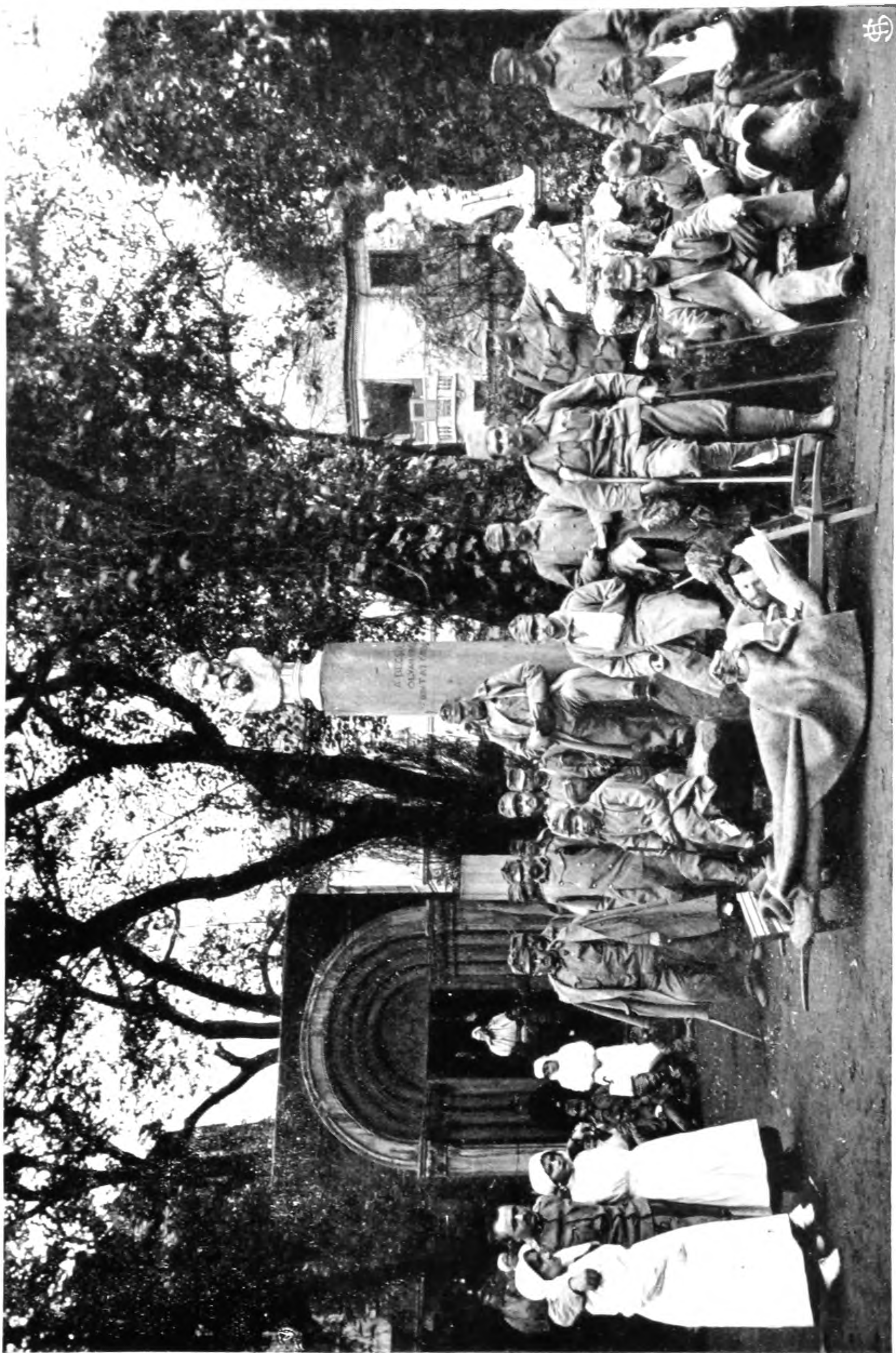
A Bajza-u. eperkeszti művésztelep főkapuja, a hadi kórház I. sz. pavillonjának homlokzatával.

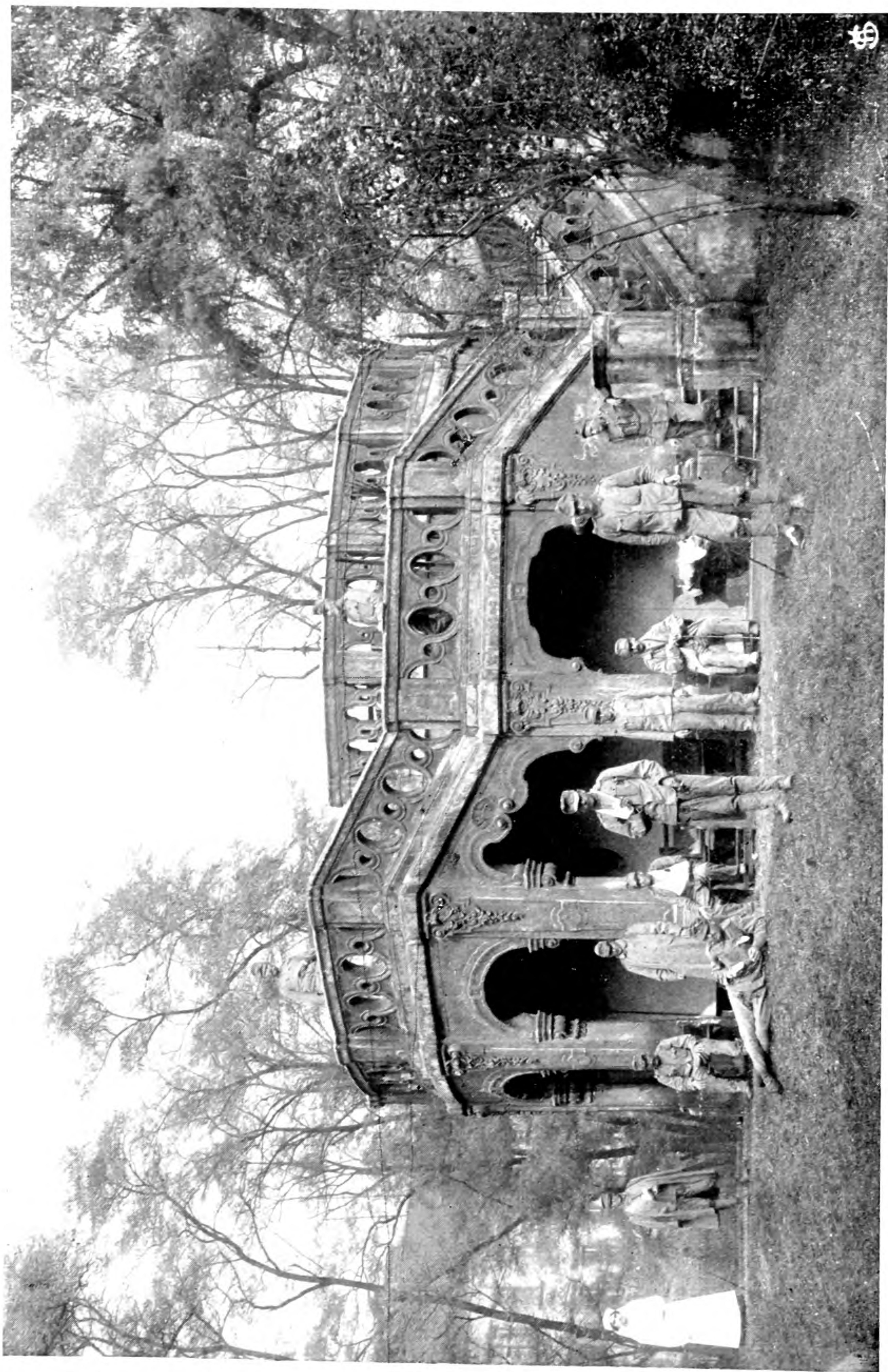
A Bajza-u. epreskerti kötözőben.

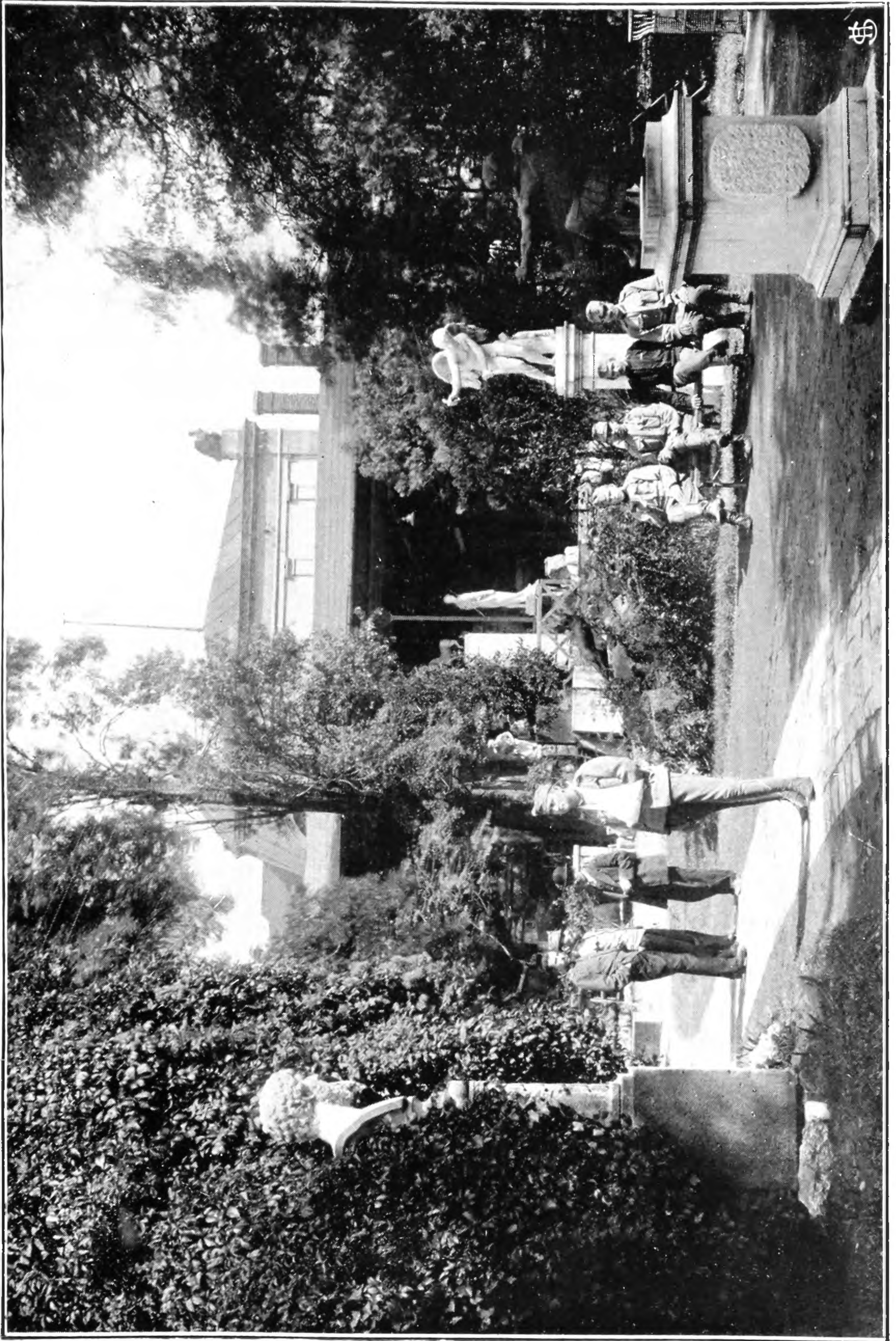
Legénységi betegszoba, néhai LOTZ KÁROLY volt műtermében.

Napfürdő a Bajza-u. epreskerti művésztelepen.

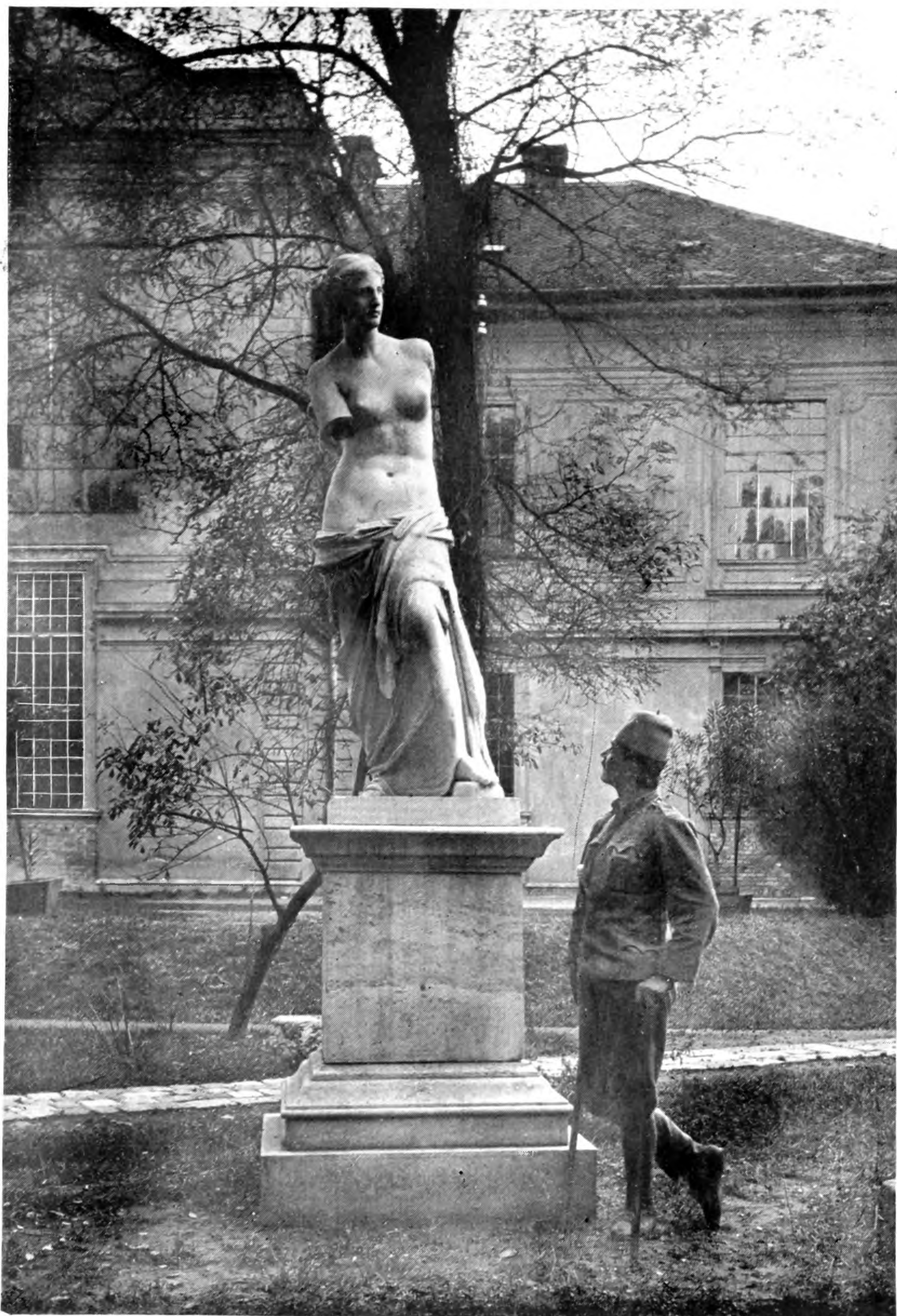
A Bajza-u. eperkesztői Kálvária-épület homlokzata.

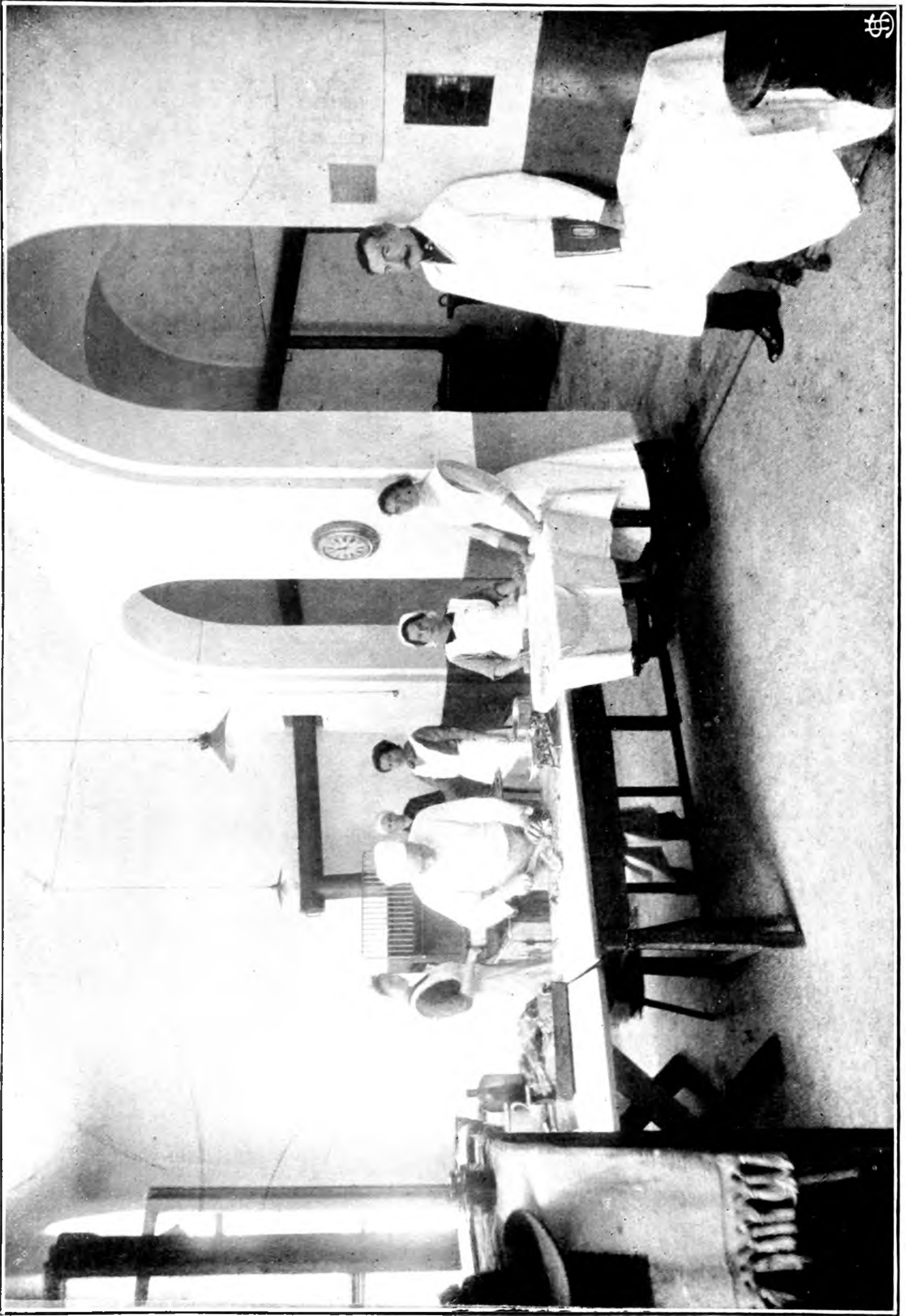
Sebesült katonák üdülése a Bajza u. epreskerti művésztelepen levő szobrászati mesteriskola előtt.

A harcterről rövid üdülésre visszatért liptóújvári Strobl Alajos mester, az epreskerti művésztelepen tanítványai körében.

Parkrészlet a Bajza-u. epreskerti művésztelepről.

Az Orsz. Képzőművészeti Főiskola Diák-asztalának helyiségében levő Bajza-u. epreskerti hádikórház konyhája.

TARTALOM.

I. Az év történetéből	3. oldal
II. Tájékoztató	37. „
a) Kivonat a „Szépművészeti Akadémia“ felvételi, tanulmányi és rendszabályaiból	38. „
b) Kivonat a „Rajztanárképző Főiskola“ felvételi, tanulmányi és rendszabályaiból	42. „
c) Általános rendszabályok	56. „
III. Igazgatók és tanárok névsora	61. „
IV. A rajztanárvizsgáló bizottsági tagok névsora	64. „
V. A képesítő vizsgálatok eredménye	65. „
VI. A növendékek névsora	67. „
VII. Statisztikai adatok	76. „
VIII. Hadi kórház	79. „
IX. Fényképfelvételek, a Képzőművészeti Főiskola Andrássy-úti és Bajza-u. epreskerti mesteriskolai épületeiben elhelyezett hadi kórházakról	85. „

